Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради України ◆ № 218 ◆ Вівторок, 12 листопада 1991 року ◆ Ціна 15 коп. (Передплатникам 5 коп.).

ПАРАФУВАННЯ ДОГОВОРУ ПРО ЕКОНОМІЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО

2

БЕЗ ЦЕНТРУ

Несподівано для журналістів, які супроводжували офіційну делегацію України, розпочався візит до Москви. З аеропорту доставили нас у Великий Кремлівський палац, де в Катерининському залі Прем'єр-міністр В. Фокін поставив свій підпис під Договором про економічне співтовариство. Парафування відбулось у присутності М. Горбачова, Л. Кравчука, І. Силаєва, Р. Хасбулатова. Президент країни (чи СРСР!) був явно вдоволений.

А їхали до білокам'яної, щоб укласти економічний союз із Росією. Про підписання ж згаданого договору знали хіба що перші особи. Тим більше, що ще зранку того дня вирувала пристрастями сесія Верховної Ради України, врешті висловившись за участь у творенні єдиного економічного простору. Про строки ж мови не було.

Тим часом і в Кремлі, і в «Білому домі» Україна підписала з перервою в одну годину державної ваги документи. В резиденції Російського парламенту Л. Кравчук і Б. Єльцин першими сіли за стіл, і Комюніке за підсумками переговорів між офіційними делегаціями України і РРФСР набрало чинності. Потім В. Фокін ствердив «Угоду про принципи торгово-економічних відносин між Україною і РРФСР на 1992 рік».

(Закінчення на 2-й стор.).

УВАГА: «ГАРЯЧИЙ ТЕЛЕФОН»

Після опублікування в нашій газеті програми кандидата в Президенти України Л. М. Кравчука до редакції надійшло багато листів читачів з проханням влаштувати «гарячий телефон» з Головою Верховної Ради, щоб безпосередньо з ним детальніше поговорити про його програму, про насущні проблеми.

Повідомляємо наших читачів, що Леонід Макарович буде відповідати на ваші запитання 19 листопада з 18-ї до 19-ї години 30 хвилин по телефону в Києві 293-02-33.

Стенограму «гарячого телефону» буде надруковано в «Голосі України».

Редакція звертається до читачів з проханням висловити свої думки щодо програм інших кандидатів у Президенти.

Трагічною помилкою назвав введення надзвичайного стану у Чеченській Республіці голова КДБ Росії Іваненко. Виступаючи на позачерговій сесії російського парламенту, він підкреслив, що РРФСР не має сили для збройного тиску на цю республіку, і жоден військовослужбовець не підкориться наказові стріляти у мирних жителів.

Російська Федерація відкинула наші спроби досягти суверенітету шляхом переговорів, — заявив на прес-конференції у Грозному президент Чечні Дудаєв. Незважаючи на це, Чеченська Республіка все одно буде суверенною, тільки на рівноправній основі будуватиме відносини зі своїми сусідами, включно з Росією. «І ми ніколи не погодимось на статус колонії, — додав він. — Будь-яка шкода, завдана нам, не залишиться безкарною».

Розколом завершився у Москві другий з'їзд руху «Демократична Росія». Демократична партія Росії, Партія народної свободи та Російський християнсько-демократичний рух залишили з'їзд і заявили, що створять нову структуру — «Коаліцію демократичних сил Росії». Своє рішення вони пояснили тим, що нинішнє керівництво ДемРосії приймає рішення без консультації з ними.

Миколаїв — чи не єдиний наш обласний центр, де з великим піднесенням відзначено річницю Жовтня. Навіть російське телебачення зважило за потрібне показати цю подію. «Масового торжества, як раніше, не було, — розповів голова обради І. Грицай. — Люди прийшли не за командою, а за велінням серця. Зібралось 10—15 тисяч чоловік — представники трудових колективів, ветерани, молодь. Я привітав їх з трибуни з великим святом».

— Жахлива драма старих людей, прикутих до стереотипів минулого, — так прокоментував демонстрацію один з тих миколаївців, хто не йшов у святковій колоні.

У НАСТУПНОМУ НОМЕРІ

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ГРОМАДЯНСТВО УКРАЇНИ»

ВІЛЕН МАРТИРОСЯН ПОПЕРЕДЖАЄ

З двома питаннями вийшли на мітинг-зустріч депутати різних рівнів Рівного з мешканцями міста: чи буде ратифіковано угоду про економічну співдружність і чи вдасться міністерству оборони неіснуючого Союзу всупереч волі українського народу провести на території України військові перевірки-навчання.

З приводу так званої осінньої військової перевірки голова Спілки офіцерів України В. Мартиросян застеріг: виведення військ з казарм може призвести до серйозних політичних ускладнень, дестабілізації обстановки. Це — спроба залякати народ перед референдумом, привід для звільнення зі служби на території України всіх прогресивних офіцерів. Ми вже бачили, як це робилося, наприклад, у Грузії.

Учасники зустрічі звернулися до Верховної Ради України з вимогою не допустити цих антинародних дій.

«ШВИДКА» СТРАЙКУЄ

Попереджальний страйк оголосила сьогодні Житомирська станція швидкої і невідкладної допомоги.

— Що спонукало до того службу, — перепитує член страйккому Людмила Пивовар! Умови праці — це по-перше. Будинок, у якому розташовано станцію, має понад 100 років. Далі — заробітна плата. Лікар одержує 250 карбованців, тобто знаходиться за межею бідності. Та це все терпіли. Але ж сьогодні не можемо просто виїхати на виклик — немає бензину. А коли й виїжджаємо, то яка від нас користь, коли немає ліків!

— Але ж ви не просто медична, а — швидка допомога. Що, як під час страйку хтось помре!

— Професійний і людський обов'язок — понад усе. Виклики «швидкої» будемо обслуговувати. А ось хронічних хворих, перевезення на замовлення медичних закладів — ні.

«Швидка» попереджає. Що далі!

У НАСТУПНОМУ НОМЕРІ

9

А У ВАС У КИШЕНІ ГАЗ?

Нинішнє сьоме листопада у Києві обіцяло бути безхмарним, бо, здавалося, громадянам нема чого ділити. Одначе, хмарку таки було випущено: у когось не вистачило аргументів, зате у кишені виявився балончик з газом. Фоторепортаж буде вміщено у нашій газеті завтра.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада України

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий корсіткою 441-84-42, 224-72-54 (телефакс).

ВІДДІЛИ:
парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-29-61,
економіки — 441-88-07,
аграрний — 441-86-18,
міжнародний — 446-91-20,
партій і рухів — 441-82-05,
охорони здоров'я — 441-88-06,
соціальних питань — 441-88-05,
екології — 441-88-59,
культури — 441-86-44,
спорту — 441-88-08,
інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,
історії України — 441-88-62,
військових питань — 441-88-52,
реклами — 441-89-44,
бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Тираж 158.700

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. Сьогодні на 8 сторінках.

БЕЗ ЦЕНТРУ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

На спільній прес-конференції Голови Верховної Ради України і Президента Росії у відповідях на запитання відзначили такі головні моменти:

Л. Кравчук. Ми підтверджуємо бажання дотримуватись принципів колективної безпеки, але разом з тим мати право створювати національну армію або гвардію. Що стосується функцій, характеру, чисельності національних збройних сил, то це питання стане предметом окремої угоди. Так само окремо буде вирішуватись доля кораблів військово-морського флоту. Взагалі Україна стоїть за єдині військово-стратегічні сили і командування ними з боку колективного центру — Міністерства оборони і Генерального штабу.

Голова Верховної Ради України зазначив, що угода з Росією не підміняє і не суперечить Договору про економічне співтовариство. Вони доповнюють одне одного. Однак роль горизонтальних зв'язків буде зростати. В цьому контексті зв'язки з Росією були, є і будуть пріоритетними. Вони мають принципове значення не тільки для двох держав, бо від їх залежить баланс сил на території колишнього Союзу, в Європі та й у всьому світі.

Що стосується центральних структур, то на думку Л. Кравчука вони руйнуються. Останнім часом Держрада вирішила зліквідувати 80 міністерств. Тут Україна виступає за колективні координуючі органи, які б опікувались загальними для всіх держав — учасниць економічного співтовариства проблемами.

Сьогодні всі трудові колективи, де практично вирішується доля всіх договорів, переконались на власному досвіді, що далі не виконувати зобов'язання не можна. Це означає остаточний розвал економіки і шлях у безвихідь.

Б. Єльцин. Нинішня угода є кроком до зміцнення співробітництва між Україною і Росією. Зараз криза охопила господарства обох держав. Процес падіння рівня виробництва визначається рівнем взаємних поставок за всіма параметрами. Тому так стурбовано і відповідально готуємось до 1992 року. Вже готові кілька угод, уряди допрацюють ще деякі документи. Основні ж позиції погоджені. Вирішено також, що групи, які готували угоди, будуть постійно діючими і здійснюватимуть контроль за дотриманням домовленостей.

— Нас єднають тисячі і тисячі ниток у різних сферах життя, — підкреслив Б. Єльцин. — Тому ні Україна без Росії, ні Росія без України обійтись не можуть. Підписання угоди ослабить напруженість, яка часом штучно утворювалась у різних районах. Дехто спекулював на тому, що, мовляв, Росія навмисне не постачає на Україну газ, нафту, ліс. Тепер ці питання зняті. Мають бути заспокоєні шахтарі, металурги, хіміки.

Надзвичайно важливу заяву зробив Б. Єльцин з проблеми зовнішнього боргу. Росія бере на себе зобов'язання сплачувати не тільки свою частку, а й ту частину, яка припадає на республіки, які відмовились брати в цьому участь.

На думку Президента Росії, спільний центр повинен мати не лише координуючі функції, а й пряму владу. Це, зокрема, стосується стратегічної оборони, шляхів сполучення, енергетики.

Лаконічно і ясно висловився Б. Єльцин щодо проблем Криму — це справа суверенної держави України, і лише Україна може вирішувати це питання.

Загалом і Президент Росії, і Голова Верховної Ради України високо оцінили підписані документи і висловили надію, що зроблено ще один крок на шляху стабілізації всього народногосподарського комплексу.

Дещо інакше реагував на подію Руслан Хасбулатов. На запитання вашого кореспондента, чи має він надію, що угода загальмує економічний хаос, Голова російського парламенту відповів:

— Ви думаєте, що підписали договір і одразу на Україні повинно все з'явитись? Це смішно. Разом з тим я вважаю, що всі угоди між нашими країнами реально діють. Україна і Росія не можуть робити неузгоджених кроків. Ми надто тісно пов'язані.

Кор. «Голосу України». Економіка — це те, що може найтісніше пов'язати дві держави. Але поки що не відчувається, що контакти зміцнюються. На Донбасі немає лісу для шахт...

— А ярославці говорять, що вони поставляють на Україну свою продукцію в повному обсязі, а от продовольство від вас не надходить. Але і у вас, і у нас забувають, що це постачання виконувалось централізовано, а не було прямих зв'язків. Тепер треба все міняти. Сьогоднішні документи — це дуже серйозний крок у зміцненні економічних зв'язків. Якщо ж ми порушимо взяті зобов'язання, то все полетить до біса.

Уся процедура переговорів і підписання комюніке та угоди пройшли в надзвичайно стислі строки. Короткою була й прес-конференція. Продовження розмови з керівниками України відбулось в літаку.

Л. Кравчук. Договір про економічне співтовариство має не тільки політичне значення. Він визначає принципи взаємодії в єдиному економічному просторі. Зокрема, це відкриває Україні вихід у міжнародне співтовариство. Хоч ми й налагоджуємо прямі стосунки із зарубіжними партнерами, однак лише через Договір можемо розраховувати на валюту, кредити. Верховна Рада України дозволила підписати документ Прем'єр-міністру В. Фокіну. Але ми не поступилися суверенітетом і незалежністю, бо сама ситуація в колишньому Союзі визначає шлях подолання кризи через міжреспубліканські угоди. Сьогодні договір парафовано і лише після того, як будуть готові всі його додатки, він буде винесений на ратифікацію Верховною Радою республіки.

В. Фокін. Є такий вислів: день як рік. Цей день вартий цілого року. Останнім часом ми не могли звести кінці з кінцями. Припинились поставки з інших республік. Зараз я не можу сказати, що гарантовані всі поставки, але відкрилась можливість працювати спільно, створювати умови трудовим колективам підтримувати нормальний виробничий ритм.

Особливі суперечності на переговорах з Росією викликала 6-та стаття угоди. В ній було записано, що в 1992 році по окремих видах продукції розраховуватись на рівні світових цін. Для України це б означало 8,5 мільярда доларів негативного сальдо. Леонід Макарович запропонував досягти такого паритету протягом трьох років. За цей час можна переорієнтувати виробництво і вийти на відповідний рівень цін. Пропозиція була прийнята.

Л. Кравчук. Чому така увага Росії? У нас 70 відсотків обороту припадає на неї. Тому ми й підписали з Б. Єльциним комюніке, де підтвердили договір 1990 року, зафіксували позиції у відповідності із ситуацією.

Кор. «Голосу України». Леоніде Макаровичу, чи не могли б Ви спрогнозувати стабілізацію в Україні?

Л. Кравчук. Це дуже важко. Ми ще повинні добре налагодити ринкові відносини, узгодження цін, митних тарифів, провести роздержавлення. З урахуванням усього комплексу проблем, думаю, стабілізація настане через 2—3 роки.

В. Фокін. Леонід Макарович відповів як політик. Я візьму на себе сміливість скажу, якщо матимемо доб[illegible]р'я, виконаємо програму надзвичайних заходів, то до осені наступного року ситуація стабілізується і далі йтиме на краще.

— Аби не заважали працювати уряду!?

В. Фокін. Це ви сказали. Але я голосую «за».

Л. Кравчук. Я підтверджую слова Вітольда Павловича. Для того, щоб припинити розвал економіки, потрібно десь близько року. Але, щоб досягти рівня розвинутих країн, необхідно значно більше часу.

Якщо Росія лібералізує ціни, то ми також змушені будемо це зробити. Судіть самі, тільки нафти ми одержуємо 52 мільйони тонн. Але продукція для споживача залишиться під контролем держави.

Анатолій ГОРЛОВ.

Київ — Москва — Київ, 6 листопада 1991 р.

Вибори Президента

Східний рубіж

Передвиборну боротьбу за пост Президента України розпочав на сході республіки Голова Верховної Ради Л. Кравчук. Учора він прибув на Луганщину.

Незначні корективи до програми візиту внесла негода — літак приземлився з деяким запізненням, і групі підтримки кандидата довелося ущільнити графік запланованих зустрічей з хіміками Сіверськодонецька, лікарями і шахтарями Стаханова, представниками трудових колективів Луганська.

Увечері Л. Кравчук виступив у прямому ефірі на обласному телебаченні. Далі шлях глави українського парламенту проляже до Донецька та Запоріжжя.

Зустрічі з виборцями

Кандидати в Президенти України провели серію зустрічей з виборцями Сумської області.

В Краснопіллі і селі Козацьке Конотопського району О. М. Ткаченко зустрівся з представниками трудових колективів агропромислового комплексу всіх районів області. У Сумах, Шостці, Глухові, Білопіллі побував В. М. Чорновіл. В обласному центрі свою програму виклав І. Р. Юхновський.

Кандидати виступили по місцевому радіо і телебаченню, відповіли на численні запитання виборців.

М. ВОРОНЕНКО,
кор. УКРІНФОРМ.

ЗАЯВА

ПРЕС-СЛУЖБИ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРА УКРАЇНИ

Днями по Центральному телебаченню пройшла інформація, нібито Голова Верховної Ради України Леонід Кравчук підписав контракт з канадською компанією «КАНАДІЕН БАНКНОТ» на друкування українських грошей. Аналогічна інформація, щоправда, з посиланням на агентство Канадіен Прес у Києві, з'явилася в сьогоднішньому номері газети «Правда».

Прес-служба Прем'єр-міністра України уповноважена заявити, що подібна інформація не відповідає дійсності, оскільки під час перебування в Канаді Голова Верховної Ради Леонід Кравчук не підписував жодного документа з компанією «КАНАДІЕН БАНКНОТ», а протокол про наміри і аж ніяк не договір щодо цього був підписаний міністром зовнішньоекономічних зв'язків України Валерієм Кравченком. Подальші переговори з вищеназваною компанією вела група українських фахівців, до складу якої входили, зокрема, заступник голови правління Українського національного банку доктор економічних наук Олександр Савченко та народний депутат України Михайло Швайка. Поки що українська сторона не підписала контракт, запропонований канадською фірмою. Переговори тривають. Про остаточний результат по їх закінченні буде повідомлено.

ГОСТІ ІЗ США

Учора відбулася зустріч Першого заступника Голови Верховної Ради України І. Плюща з президентом американської корпорації Ай-Сі-Іс Р. Сейлзом.

І. Плющ поінформував гостя про економічну ситуацію в Україні. Р. Сейлз передав українському парламенту пам'ятну медаль, створену з металу ракет, які знищуються за відповідними угодами урядів США та СРСР. За словами високого гостя такі медалі вручають ся активним учасникам руху за роззброєння. Р. Сейлз повідомив, що через три-чотири місяці він передасть два мільйони доларів для дітей, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС. Ці гроші підуть не на одноразову закупівлю товарів та медикаментів, а для створення малих підприємств, які працюватимуть на фонд дітей Чорнобиля.

Гість дав високу оцінку Заяві Верховної Ради України про без'ядерний статус республіки.

У розмові взяв участь голова Комісії Верховної Ради України у закордонних справах Д. Павличко.

Леонід КРАВЧУК:

«НАРОД ДОРІС ДО НЕЗАЛЕЖНОСТІ...»

Голова Верховної Ради України Л. Кравчук зустрівся 8 листопада цього року із українськими, радянськими та зарубіжними журналістами.

Перше запитання стосувалось підписання Договору про економічну співдружність.

— Для того, щоб була ясність у цьому питанні, я просив би, щоб ми керувалися фактичними справами і юридичними, правовими моментами особливо, коли йдеться про такий важливий документ.

По-перше, ніякого підписання не було. Відбулось парафування. Тобто, за дорученням Верховної Ради, Прем'єр-міністр парафував, дав згоду на те, щоб Україна брала участь у договірному процесі. Але момент юридичний, або момент відповідальності за виконання тієї угоди, настане тільки тоді, коли договір буде ратифікований Верховною Радою України і всіма Верховними Радами тих держав, які взяли участь у цьому документі.

По-друге, документ буде виноситися на ратифікацію разом з додатками, з усіма без винятку. А додатків там буде більше 25, може, 26. Там є додатки такі, як, скажімо, про банківську, фінансову, митну, кредитну, податкову, грошову системи тощо, які потребують надзвичайно тривалого часу для їх узгодження.

Отже, це тільки згода приєднатися, а не згода виконувати. Згода виконувати настане тоді, коли сесія Верховної Ради ратифікує документ. Це по-перше.

По-друге. Ми будемо виступати і виступаємо проти того, щоб утворювалися будь-які, навіть з найменшим натяком, центральні органи. Ми не підпишемо і не ратифікуємо ніякої угоди, коли за нею стоятимуть центральні органи будь-якого обсягу.

Ми — за можливість співпрацювати з республіками чи то з частиною республік, їх може бути і чотири, і п'ять, може й три, може й дві, скажімо, Україна й Росія. До них може приєднатися ще якась республіка і утворити з ними економічний простір, координаційні структури, які координували б нашу спільну діяльність у тій галузі, яку ми обираємо.

Якщо взяти військово-стратегічну проблему, ми можемо об'єднатись: Україна, Росія і Білорусь, ті, хто хоче творити національну армію і хто хоче не творити. Ми, Україна, виступаємо (і я сказав на прес-конференції в Москві про це) за те, що Україна буде утворювати свою національну армію незалежно від того, як хто до цього ставиться. Це наша позиція.

На запитання про введення національної валюти, нової купонної системи Леонід Макарович відповів, що в договорі, який і Україна, й інші парафували, є можливості вирішення своїх питань щодо грошей. Вони не забороняються, і ми прийняли рішення на Україні, що будемо утворювати свої гроші, і ми цю роботу проводимо і від цього не відступимося.

На цей рік, це я хочу сказати і прошу, щоб це вже знали і шахтарі, і металурги, ми домовилися про 100-процентне забезпечення шахт кріпильним лісом. Те саме з нафтою: нам потрібно 52 мільйони тонн по центральному списку. Ми домовилися на 40 мільйонів тонн. Але є важливий момент, Росія прийняла таке рішення, що ми можемо домовлятися безпосередньо з регіонами, з Тюменню та іншими. Тобто віднині нам не забороняється вивозити з Росії за домовленістю з Україною та з іншими республіками все, що потрібно нашим підприємствам. Газ лишився на тому ж рівні: 70 мільярдів кубічних метрів, вугілля було 12 мільйонів тонн, стало 11, деревини, я вже сказав, 80 тисяч тонн, але з правом домовленості з регіонами. Про необхідне ми можемо домовитись. Ось тепер я навів вам ці цифри. Це тільки невеличкі цифри, не всі, далеко не всі, для того, щоб усе остаточно з'ясувати. Уявіть собі: Росія відпустила ціни на ці товари, а ми залишили ціни незмінними. Це просто нереально. Тут нам нічого не вдасться, ми не зможемо потрібне купити. Тому ми домовилися з Борисом Єльциним, з російською стороною, щоб ще проконсультуватися і точно визначити, яка кількість і яких саме товарів, особливо продовольчого кошика, буде під контролем держави, а які ціни будуть відпускатися, коли, на який час, якою буде схема. Відпустить ціни Росія, ми також маємо це зробити.

Інша справа, що ми маємо паралельно не заморозити, а відпустити й заробітну плату, індексувати бюджетні організації, пенсіонерів, інвалідів, тому що іншого шляху поки що ніхто не знайшов.

— Які, на вашу думку, існують чинники проти незалежності України?

— Я думаю, що таких природних чинників немає, але вони штучно створюються.

Якщо спробувати розібратися в цьому питанні так як воно об'єктивно складається, то об'єктивно з моєї точки зору немає ніяких підстав вважати, що референдум може завдати якоїсь шкоди, скажімо, народові України чи Українській державі. Немає, але вони штучно створюються. Наприклад, ототожнюють незалежність із сепаратизмом, відокремленістю. Це абсолютно не відповідає дійсності. Ні про який сепаратизм, ні про якусь відокремленість від процесів інтеграції, політичних, економічних, духовних ніде в документах України не записано. І наші дії аж ніяк не свідчать про те, що ми займаємо позицію сепаратизму.

Коли б ми сказали, що ми не хочемо укладати договори, скажімо, з Росією, з Білоруссю, з Угорщиною, з Польщею, з Туреччиною, з Францією, з Канадою, з Німеччиною, з Кубою тощо, отоді б нас можна було звинуватити в тому, що ми сепаратисти. Ми ж навпаки, ініціюємо і підкреслюємо своє бажання укладати такі договори, і політичні, і економічні, і дипломатичні, будь-які. То де тут сепаратизм? Немає. І це підміна понять, свідома підміна понять.

Я переконаний у тому, що обдурити народ нікому не вдасться. Я мав багато розмов з представниками різних категорій людей. І у південних областях, і у східних областях, і в західних областях: усі люди це правильно розуміють. Я переконаний у тому, що народ проголосує за незалежність. Я тільки хочу, щоб ця цифра була — 85 (не менше!) відсотків. Не менше! Це я просто так, для себе говорю. Тому що цим визначається в світі повага до нас, підкреслюю, повага до нас, до нашої свідомості, до нашого рівня мислення, до нашої державності, до того, який народ ми є. До всіх, хто живе на нашій землі: українці, росіяни, поляки, євреї, білоруси, всі. Світ чекає того, як ми проголосуємо на референдумі.

От коли буде 85 і більше відсотків, то скажуть: це народ, який у своїй духовності виріс до незалежності.

Політика України щодо Росії є політикою пріоритетною. Ця політика збагачуватиметься за тієї умови, що ми будемо рівними, рівноправними. Ніхто не буде ні «старшим», ні «молодшим», ні «більшим», ні «меншим». І ніхто нікому не буде нічого диктувати. Ніхто нікому не буде натякати на свої більші або менші права. Оце — найголовніша передумова. Україна і Росія — рівні держави, які будуть продовжувати збагачувати відносини між собою як рівноправні.

Сьогодні питання в тому, чи ми зможемо мирно розійтися, творячи держави, чи вистачить у нас мудрості й виваженості, щоб розійтися спокійно, залишитися в добрих стосунках і не розірвати економічні зв'язки, а тільки перевести їх в інший стан, і зрозуміти кожному, що це є сьогодні найважливіше. Це мають зрозуміти всі: і українці, і росіяни, і білоруси, і узбеки, і киргизи, і всі, хто живе на цій землі.

— Чи має бажання Україна стати членом Міжнародного валютного фонду?

— Маємо і бажання, і намір. Коли ми були у Сполучених Штатах Америки, зустрічалися з представниками Міжнародного валютного фонду, Міжнародного всесвітнього банку, а до цього, коли я був у Давосі на початку цього року, я мав зустріч з керівником Європейського банку реконструкції. Ми скрізь порушували питання про те, щоб Україна ввійшла як повноправний член цих організацій.

— Є такі чутки, вони навіть мусуються щосили в Москві, що ця економічна спільнота може з часом перерости в політичну. Навіть М. Горбачов цього не відкидає. Чи обговорювалися в Москві на якомусь рівні під час вашого візиту туди саме ці моменти?

— Ні, вони не обговорювалися. Ви розумієте, коли слухаєш Михайла Сергійовича, то ясна справа, що він перекидає місток між цим Договором про економічну співдружність з договором, як він називає «Ново-Огарьовським варіантом». Це я відчуваю також.

Але в мене є одна позиція. Я йому про це говорив і нагадую весь час, що розмови навколо ново-огарьовського процесу треба припинити. Це — просто несерйозна розмова. А ще треба визначитися все ж таки, від кого сьогодні виступає Союз. От Верховна Рада СРСР виступає від Союзу. Якого Союзу? Вона формувалася від 15 республік, які обирали делегатів на своїх територіях. Зараз, ви бачите, в Союзі знаходяться всього-на-всього сім республік. Що це є за Верховна Рада? Кого вона сьогодні представляє? Який її статус, яка її юридична і правова платформа? Ну, що воно таке? Треба визначити, чи це старий Союз, чи це щось нове. Чи це той Союз, який був з 15 республік, тепер існує з семи?

Треба визначитися чітко і ясно, тоді все стане на свої місця. Тому що ново-огарьовський процес вже не існує і не потрібно до нього повертатися. А якщо говорити про економічну угоду, про договір, то, я повторюю, вона може розглядатись як основа економічного простору і не обов'язково в обсязі всіх держав.

— Чи знайде Україна гроші для власної валюти?

— Ми знайдемо ці гроші, не така вже Україна і бідна, щоб не знайти гроші для своєї власної валюти. Знайдемо ми ці гроші, тим більше, що до нас добре ставляться зараз і Канада, і інші держави, і Сполучені Штати Америки. Нещодавно звернувся один бізнесмен з Італії до нас, має намір допомогти нам серйозно в розбудуванні фабрики цінних паперів, причому, на гуманітарних засадах. Тобто в нас є дуже багато таких пропозицій, які дають нам підставу говорити, що ми зможемо зробити свої гроші, і фабрику розбудувати, все зможемо.

— Чи був тиск на парламент, коли він прийняв рішення парафувати договір про економічну співдружність?

— Верховна Рада так вирішила, так проголосувала, і я думаю, що це не тиск. Верховна Рада України зробила правильно, а життя далі покаже, як і куди нам іти.

— На 22 листопада в Криму призначено сесію, на яку винесено питання про референдум...

— Я вважаю, що це непотрібно робити. Він ніякої ролі не може відіграти, тому що з той час, який минув і впродовж якого працює Верховна Рада Криму, вона не прийняла ні Конституції, ні Закону про розмежування повноважень, ні інших важливих документів, які потрібні для Верховної Ради, щоб її конституювати внутрішніми силами. Адже парламент Криму має зараз повноваження, які йому надала Верховна Рада України. Надала, але Верховна Рада КрАРСР не була обрана народом. Тому я виступав і казав кримським депутатам: ви маєте конституюватись, ви маєте шляхом демократичних законів прийти до власної Верховної Ради. Для цього вам потрібно створити власні Конституцію, Закон про розмежування повноважень і Закон про вибори.

Ми будемо працювати з Кримом, будемо знаходити шляхи вирішення. Я виступаю проти загострення цього питання. Але розв'язання його ми обов'язково знайдемо. Нікуди вони не дінуться, і Конституцію приймуть, і Закон про вибори приймуть, і вибори проведуть. Тільки сьогодні, коли ми в такій складній ситуації, то я і на сесії Верховної Ради України просив, щоб дуже зважено підходили до оцінки подій у Криму.

Я переконався, коли був там, що нинішня Верховна Рада КрАРСР здатна розібратися сама в цій складній ситуації. Буде важко, але ми будемо допомагати. Я знаю, що більшість людей у Криму розуміють, що іншого шляху, ніж жити разом з Україною, у них немає. Я вам наведу один приклад. За ту воду, яку сьогодні одержує Крим з Дніпра й з інших каналів, він має платити півтора мільярда доларів щороку. Ведеться друга лінія, і тоді буде майже три мільярди доларів на рік. Тільки за одну воду. Я не кажу про все інше, якого 90 відсотків припадає на Україну. Я їм прямо сказав на сесії: так, ми не будемо ніякого економічного тиску на вас чинити, не будемо, але за все, що ви одержуєте, ми будемо розраховуватися за міжнародними нормами, і все. Як і з усіма іншими. Але це я сказав на крайній випадок, тому що ніхто ніколи ні в Криму, ні на Україні не буде переглядати договору 1954 року. Тому що я тоді поставлю питання переглянути все, що Йосип Віссаріонович в 1925 році, в 1930 році «порізав» на Україні. Я тоді поставлю питання переглянути ці гострі, болючі, скажімо, географічні точки на нашій Україні, а їх більше двадцяти п'яти. Тоді ми сядемо за стіл і будемо шукати в історії карти, малювати червоним олівцем, а це вже початок кінця, і ніяка розумна людина, якщо вона щось розуміє, не поставить питання таким чином і не сяде за стіл перекроювати карту. І це розуміє більшість у Криму. А ми ні в чому ніколи не обмежували Крим.

— Ваша позиція щодо можливого федеративного устрою України? Як ви вважаєте, чи існує у Верховній Раді проблема довіри уряду Фокіна у зв'язку з вимогами Народної ради про його відставку?

— Я наполягаю на тому і відстоюю ту точку зору, що сьогодні, коли ми творимо державу, я підкреслюю, коли ми творимо державу, ми маємо всі разом виступати за соборність. І ніякого федерального федеративного устрою допускати не потрібно.

Я не виключаю, в принципі, що через 20—30 років, коли ми сягнемо економічної, політичної, духовної злагоди, це можливо. Але сьогодні це було б лихом, і я ніколи не погоджуюсь на те, щоб розглядати питання про автономію територіально-державну. Ми можемо розглядати питання про національно-культурні райони, про національно-територіальний якийсь округ, але ні в якому разі це не є державницька автономія. Я виступав, виступаю і виступатиму проти федерального устрою. Той, хто сьогодні за федеральний устрій, той за розшматування України, які б цілі він не переслідував, а цього ми допустити не можемо, не маємо права.

А що стосується довіри Вітольду Павловичу, то його Верховною Радою, конституційною більшістю призначено главою Кабінету міністрів, і я вважаю, що Вітольд Павлович має підтримку у Верховній Раді. Це, зокрема, підтвердило й голосування за його пропозицію.

Підготував Володимир СКАНЯ.

Телеграфним рядком з Тернополя

КОСА НА ЦЕГЛУ

Невдачею завершилася спроба командування військової частини, дислокованої в Скалі-Подільській, вивезти будівельну техніку з території України в Білорусію. За дорученням голови обласної Ради Василя Олійника на місце події прибули співробітники РВВС та СНБУ, які разом з мешканцями села блокували дорогу сільськогосподарською технікою.

РЕФЕРЕНДУМ У КАТЕРИНІВЦІ

Цікаво проходитиме 1 грудня референдум в Шумському районі. З-поміж відомих бюлетенів там буде ще один, в якому вирішуватиметься доля села Катеринівка, яке може відійти до складу сусіднього Кременецького району.

В НКВС СПІВАТИМУТЬ

Днями відбулося освячення приміщення колишнього НКВС в селі Коропець Монастириського району, яке передано дитячій музичній школі.

КОМУНАЛКУ — «НА ХАЛЯВКУ»

Приватизацією житла в Шумську нікого не здивуєш. От і нещодавно тут було приватизовано ще 25 комунальних квартир. На цей раз їх мешканці отримали житло безкоштовно.

Володимир ТЕТЕРУК, спеціальний кореспондент «Голосу України».

ЩОБ НАСТАЛА ВЕСНА, ТРЕБА ПОФАРБУВАТИ ЛИСТЯ

А «щоб діти народжувались здоровими», виявляється, необхідно зберігати за вагітними жінками середню заробітну плату на певний період. Про це свідчить і постанова Кабінету міністрів «Про збереження середньої заробітної плати за вагітними жінками на період обстеження в спеціалізованих медичних закладах». І далі прес-служба Прем'єр-міністра України роз'яснює: **«З метою запобігання розвиткові ускладнень перебігу вагітності, мертвонароджуваності і народжуваності дітей із спадковими захворюваннями цим документом за вагітними жінками, зайнятими на роботах, що входять до переліку виробництв, цехів, професій і посад з шкідливими умовами праці, робота в яких дає право на додаткову відпустку і скорочену тривалість робочого часу... на весь період обстеження в спеціалізованих медичних закладах у ранні строки вагітності (до**

Усьо чотко!

12 тижнів) зберігається середня заробітна плата за місцем основної роботи».

Бачте, як просто оздоровити націю: варто лише додати вагітній жінці, зайнятій на шкідливому для здоров'я виробництві, трохи грошей — і все гаразд. Не будуть народжуватися діти із спадковими захворюваннями та іншою патологією...

Я не хочу звинувачувати наш уряд, який жебрає по підприємствах та за кордоном, у спробі «відкупитися» таким чином від проблеми здоров'я дітей. Ми всі в тому винні. І в тому, що жінки не бажають відмовлятися від пільг, які надаються тим, хто продає своє здоров'я державі, і в тому, що живемо саме так, як живемо...

Колись по ЦТ був показаний жахливий сюжет про те, що індійці (і жінки у тому числі) продають життєво важливі органи (нирки тощо) за валюту, аби прожити.

А у нас... Навіть статистика не ведеться. Не маємо змоги встановити, скільки саме жінок у віці, коли ще можливе народження дітей, працюють на шкідливому виробництві. Це нині. А коли настане ринок? Коли жінка буде рада не те що своє здоров'я — своїх майбутніх дітей продати, аби лишень вижили ті, що вже є?

Чи варто сумувати — адже на Заході, з якого прагнемо брати приклад, жінки борються саме за те, щоб нарівні з чоловіками розвантажувати вагони, спускатися під землю, дихати хімічними випаровуваннями... А нашим жінкам і боротися за це не треба, вже мають таку можливість.

Нарешті ми випередили Америку. Шкода, Хрущов не дожив...

Катерина ВОРОНЕНКО.

Фото **Аркадія СЛАВУЦЬКОГО.**

Отакої

ТРАКТОР ВІД ПР

— Фермери? — якось дивно подивився на мене голова срібнянського райагропрому Іван Кужіль. — Та є у нас два фермери. Філософи! Я б таких фермерів...

Івану Головні та його сусідові колгосп імені Горького виділив по два гектари землі і... припинив будь-яку допомогу. Тільки після втручання районної прокуратури виділив голова трактора — виорати город сім'ї Головні. А виступ районної газети на підтримку фермера Григорій Буць вважає особистою образою: «Хотіли тієї землі, то я дав. Хай тепер роблять з нею, що хочуть». Тож і росте на тих гектарах переважно бур'ян, чому керівник місцевого агропрому не нарадується: «Я вже сюди всіх голів колгоспів возив, щоб подивилися, що воно таке — фермерство».

А тим часом ходять із сусіднього Талалаївського району до голови колгоспу імені Горького Олександр Василенко та Сергій Рубєженський, просять 50 гектарів під фермерське господарство. Давно ходять... За той час

ЯК НАМ Б

Перший Всеукраїнський кінофестиваль, який взяв старт минулої п'ятниці, освячений не тільки пам'яттю геніального митця Івана Миколайчука, а і його відвертим щирим поглядом, який ніби заглядає в нашу душу з емблеми цього мистецького свята. Поглядом буковинського хлопця Петра Дзвонаря, який виписаний Миколайчуком спочатку в кіносценарії (у співавторстві з Юрієм Іллєнком), а потім постав перед нами у всій своїй складній іпостасі на екрані в «Білому птасі з чорною ознакою». Справді, тепер українське кіно немислиме без Івана Миколайчука. Як українська поезія — без Ліни Костенко, а українське малярство — без Івана Марчука. Нарешті, після довгих літ замовчування, а то й відвертого нищення (така вже трагічна доля всіх талановитих і національно свідомих українських митців протягом останніх століть) ми віддаємо належне цьому геніальному актору, режисерові, сценаристу. Так, фестиваль названо іменем Миколайчука, і книга спогадів вийшла про нього, і документальний фільм знято... І все ж таки знову і знову спадають на думку обпалені болем слова, мовлені художнім керівником кінофірми «Україна» Іваном Гаврилюком під час урочистого відкриття

Проблема

ЖИВА ГІЛКА

Доля українців-лемків, чисельність яких на початок XX століття сягала майже півтора мільйона, нічим не різниться від долі депортованих народів.

Останній акт геноциду — насильницьке вигнання з прадідівських земель і розселення в різних частинах Польщі і України — вчинено над ними у 1945—1947 роках. Винні у цьому передусім комуністичні режими Варшави і Москви.

Та якщо синод Польщі засудив акцію «Вісла», згідно з якою українці-лемки були розпорошені на всій території цієї держави без права повернення на рідну землю, то від Москви цього так і не діждалися. Тому члени товариства «Лемківщина», які прибули на свої збори до Івано-Франківська з усього Прикарпаття та інших регіонів України, прийняли звернення до Верховної Ради України. У ньому — схвалення Декларації та Акта проголошення незалежності України, а також вимога відновлення історичної справедливості щодо українців-лемків.

Богдан ВІВЧАР.

Івано-Франківськ.

Навколомистецькі новини

БАРВИ ХОРУГВИ

Торік тернопільчани заснували обласну мистецьку премію імені М. Бойчука. І ось наприкінці жовтня, в день народження митця, в обласному центрі відкрилась виставка художніх робіт гурту «Хоругва». На церемонії з цієї нагоди голова комісії з питань культури та духовного відродження обласної Ради Ігор Герета вручив премію членам гурту.

— Народилась «Хоругва» у січні минулого року, — розповідає голова гурту Дмитро Стецько. — Але задовго до цього кожен з нас займався пошуком національної стилістики, хоч раніше важко, практично неможливо було об'єднатись митцям, які працювали над такою тематикою. КДБ руйнував щонайменші спроби створення подібного гурту. Рівно рік тому ми організували прес-конференцію, присвячену бойчукістам, опісля якої відкрилась наша перша виставка.

І ось тепер — друга. Полотна хоруг'ян вражають своєю філософською насиченістю. Україна постає в образі звичайної жінки, січового козака, немовляти. Історія держави проходить через гаму кольорів: червоне, чорне, біле. Тут відсутня будь-яка «шароварщина», до якої, на жаль, ще вдаються наші митці.

Чи не тому роботи «Хоругви» привертають увагу мистецтвознавців, шанувальників живопису. Багато робіт Дмитра Стецька закупили художні музеї нашої республіки, цікавляться полотнами тернопільських художників і представники діаспори.

До речі, свою премію художники «Хоругви» перерахували у фонд музею Михайла Бойчука, який створюється в Теребовлянському районі, на батьківщині славетного митця.

Володимир СТАСЬ.

Тернопіль.

Кримінальна хроніка

ПІДСТЕЛИВ МАКОВУ СОЛОМКУ

Зоотехнік агрофірми «Лиман» Білозерського району Юрій Іщенко свідомо вистелив собі шлях за грати маковою соломкою. Збував її наркоманам досить дешево — по 80 карбованців за склянку. І це при тому, що ціни на наркотики підскочили шалено, більше, ніж на найдефіцитніші продукти харчування.

Взяли наркобізнесмена у сільському будинку культури під час передавання отрути клієнту з Херсона, котрий відмахав за нею на таксі аж 50 кілометрів. Суд виніс вирок Іщенку — три роки позбавлення волі з конфіскацією майна.

Але, як не дивно, не всі жителі села Станіслава схвалили це рішення. Чимало таких, хто в листі до суду вважає покараного земляка «людиною з великої літери», за якою нічого аморального і компрометуючого не бачать. Є над чим поміркувати кримінальністам.

Іван КАЛИНИЧЕНКО.

Херсонська область.

Спорт

«ПЛАКАЛИ» М

«Брондбю» (Копенгаген, Данія) — «Динамо» (Київ, Україна). 0:1 (0:1). Повторний матч 1/8 фіналу розиграшу Кубка європейських чемпіонів. Копенгаген. Стадіон «Брондбю». 6 листопада. 16500 глядачів. Суддя Л. Ірвінг (Північна Ірландія).

«Брондбю»: Крог, Бьєрн Йєнсен, Окечукву, Расмусен, Брайєн Йєнсен, Джон Йєнсен (Крістенсен, 75), Крістофте, Хендрік Йєнсен (Еклунд, 85), Б'юр, Нільсен, Вільфорт.

«Динамо»: Кутепов, Лужний, Цвейба, Алексаненков, Шматоваленко, Ковалець (Грицина, 70), Яковенко, Заєць, Саленко, Ю. Мороз, Шаран.

Гол: Яковенко (8).

Попереджено Кутепова, Ко

…АЛА ВЕСНА, …БУВАТИ ЛИСТЯ

…о!

…берігається се… …а плата за …ої роботи».

…росто оздоро… …рто лише до… …жінці, зайня… …мову для здо… …ицтві, трохи …се гаразд. Не …куватися діти …захворювання… …патологією… …звинувачувати …й жебрає по …та за кордо… «відкупитися» …від проблеми … Ми всі в то… …тому, що жін… …відмовлятися …адаються тим, …своє здоров'я …, що живе… …як живемо… …ДТ був показа… …сюжет про те, …жінки у тому …ють життєво …пирки те…

що) за валюту, аби прожити.

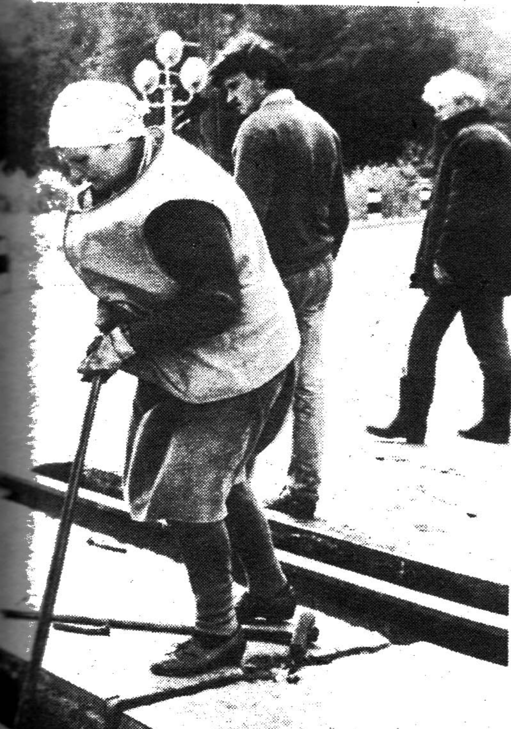
А у нас... Навіть статистика не ведеться. Не маємо змоги встановити, скільки саме жінок у віці, коли ще можливе народження дітей, працюють на шкідливому виробництві. Це нині. А коли настане ринок? Коли жінка буде рада не те що своє здоров'я — своїх майбутніх дітей продати, аби лишень вижили ті, що вже є?

Чи варто сумувати — адже на Заході, з якого прагнемо брати приклад, жінки борються саме за те, щоб нарівні з чоловіками розвантажувати вагони, спускатися під землю, дихати хімічними випарованнями... А нашим жінкам і боротися за це не треба, вже мають таку можливість.

Нарешті ми випередили Америку. Шкода, Хрущов не дожив...

Катерина ВОРОНЕНКО.

Фото **Аркадія СЛАВУЦЬКОГО.**

Отакої

ТРАКТОР ВІД ПРОКУРОРА

— Фермери? — якось дивно подивився на мене голова срібнянського райагропрому Іван Кужіль. — Та є у нас два фермери. Філософи! Я б таких фермерів...

Івану Головні та його сусідові колгосп імені Горького виділив по два гектари землі і... припинив будь-яку допомогу. Тільки після втручання районної прокуратури виділив голова трактора — виорати город сім'ї Головні. А виступ районної газети на підтримку фермера Григорій Буць вважає особистою образою: «Хотіли тієї землі, то я дав. Хай тепер роблять з нею, що хочуть». Тож і ростуть на тих гектарах переважно бур'ян, чому керівник місцевого агропрому не нарадується: «Я вже сюди всіх голів колгоспів возив, щоб подивилися, що воно таке — фермерство».

А тим часом ходять із сусіднього Талалаївського району до голови колгоспу імені Горького Олександр Василенко та Сергій Рубеженський, просять 50 гектарів під фермерське господарство. Давно ходять... За той час уже «ГАЗ-53» десь купили і на трактор Т-40 спромоглися. Тільки чому ж із сусіднього району?

— Бо у свій колгосп краще й не потикатися,— пояснюють хлопці.

То, мабуть, колгосп імені Горького такий міцний, що ніякі фермери йому й «задарма» не потрібні? Та господарство, на жаль, типове для всієї Чернігівської області: 1200 гектарів орної землі смугою лежать на 16 кілометрів. На весь колгосп 13 механізаторів, а з нового року залишаться семеро. «Земля пустуватиме, — бідкається голова. — А хто відповість, що я не можу буряки вивез…?» Та зем… пустує вже …годні, ні… і не рахував, скільки її отакої. І відповідати за це, як і за покинуті на полі буряки та «показове фермерство» по-срібнянськи, не тільки голові Григорію Буцю. Шкода лишень, що й досі спитати нікому...

Юрій НЕСТЕРЯК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Чернігівська область.

Прямі зв'язки

Хрещена мати Чернігова

Цього року пані Фріда Дерев'янко, котра мешкає у Бельгії, вже вдруге прибула на Україну. Бо має на Чернігівщині хрещеників, друзів, переймається їхніми клопотами. Тож, як і першого разу, прибула з великим благодійним вантажем — 26 тоннами ліків для потерпілих від чорнобильської аварії. Це дарунок від громади Української автокефальної церкви у Бельгії. На пресконференції пані Фріда заявила, що постарається стати надійним спонсором П'ятницької церкви, щойно її передадуть віруючим УАПЦ. «Я теж продовжу справу своєї матері», — сказала журналістам її дочка Надія.

У Бельгії, завдяки зусиллям пані Фріди створюється музей України, куди в ці дні передано старовинні речі з села Дягові Менського району.

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігівська область.

ТОБІ ПОЛОВИНА Й МЕНІ ПОЛОВИНА

На такому принципі об'єднали свої капітали й розподілятимуть прибутки Сумське орендне підприємство «Промтовари» та німецька фірма «Хайтланд Петре інтернаціональ». Вони створили спільне підприємство «Мальва», яке торгуватиме, а в перспективі й налагодить у Сумах виробництво парфюмерно-косметичної продукції, обладнання для стоматологічних і косметологічних кабінетів.

Вирішили мати справу з сумчанами й китайські підприємці з міста Сіань. Підписано договори про відкриття у нас цеху по виготовленню виробів з натуральної шкіри, а також ресторану китайської кухні.

Віталій МАКСЮТЕНКО.
Суми.

Реалії …

СКУ…

Ну, … будь-яком… американ… то заоща… 7 тисяч … даному — … навчають… якого Ва… наші запи…

— Ва… чу, що вх…
— Все…
— ?..
— Про… «п'ятизір… ратон», … приміськ… харчуванн… шенькові … Словом, у…
— **Тоб…**
— При… Міжнарод… неджмент… чизникам, … магнітофо… ним курсо… сувеніри. … витрати – … день, то с…
— **І хто… тися мож… єднувати … ним»?**
— Кур… хований н… ких і ма… які прагну… тодику уп… ринкових … тих, хто … ти у рино… підготовко… ріти».
— **Хто … вчити?**
— У м… туті мене… лекції про… ського т… університе… хронним … ською мов… ською мов… діти не об… вони м… практичне… якому під…
— **Так-… му? Щось…**
— Дар… тично пос… слів. Зауб… хто не зна… же попра… риканська… «Едванс …

252015… Телефо… Телекс… Факс:…

ЯК НАМ БРАКУЄ ГІДНОСТІ ІВАНА

Перший Всеукраїнський кінофестиваль, який взяв старт минулої п'ятниці, освячений не тільки пам'яттю геніального митця Івана Миколайчука, а і його відвертим щирим поглядом, який ніби заглядає в нашу душу з емблеми цього мистецького свята. Поглядом буковинського хлопця Петра Дзвонаря, який виписаний Миколайчуком спочатку в кіносценарії (у співавторстві з Юрієм Іллєнком), а потім постав перед нами у всій своїй складній іпостасі на екрані в «Білому птасі з чорною ознакою». Справді, тепер українське кіно немислиме без Івана Миколайчука. Як українська поезія — без Ліни Костенко, а українське малярство — без Івана Марчука. Нарешті, після довгих літ замовчування, а то й відвертого нищення (така вже трагічна доля всіх талановитих і національно свідомих українських митців протягом останніх століть) ми віддаємо належне цьому геніальному актору, режисерові, сценаристу. Так, фестиваль названо іменем Миколайчука, і книга спогадів вийшла про нього, і документальний фільм знято... І все ж таки знову і знову спадають на думку обпалені болем слова, мовлені художнім керівником кінофірми «Україна» Іваном Гаврилюком під час урочистого відкриття фестивалю в Палаці культури «Україна»: «…аще н… б цього величного концерту, краще не було б цього мистецького свята, краще жив би Іван Миколайчук і стояв тут, перед нами на сцені, і представляв сво…ю. Бо йо… було що сказ…».

У рамках фестивалю вже відбулося відкриття фотовиставки, присвяченої життю і творчості відомого режисера й актора у столичному кінотеатрі «Київ», де проходить ретроспективний показ фільмів, знятих за участю Івана Миколайчука, учасники фестивалю минулої неділі зустрілися з жителями Переяслав-Хмельницького, Яготинського, Золотоніського і Лохвицького районів. А в кінотеатрі «Київська Русь» пройшов цікавий кіновечір-шоу з прем'єрою фільму режисера-постановника В. Живолупа «Карпатське …то».

Та все ж таки найбільша увага прикута до Будинку кіно, де паралельно у двох залах йде перегляд конкурсних художніх і документальних фільмів. Фільмів, знятих на кіностудіях нашої республіки і озвучених українською мовою. Звісно, що за межами України таке майже не зустрічається. Приємний виняток становить хіба що кінокартина Н. Акайомової «Хай святиться ім'я твоє», створена на далекосхідній студії документальних фільмів. Розповідає вона про життєвий і творчий шлях видатного українського кінооператора Данила Демуцького.

Ще одна виразна тенденція сучасного українського кіно — це потяг до нашої літературної класики, яка дуже широко представлена на екрані. Досить назвати такі фільми, як «Меланхолійний вальс» Б. Савченка за творами О. Кобилянської і «Подарунок на іменини» Л. Осики за оповіданнями М. Коцюбинського, як «Відьма» Г. Шигаєвої за повістю Г. Квітки-Основ'яненка «Конотопська відьма» і «Танго смерті» О. Муратова за твором М. Хвильового «Санаторійна зона».

Нерідко можна почути (і цей фестиваль не виняток), що ми, українці, визнаємо і починаємо шанувати своїх митців, своїх пророків лише після того, як вони відійдуть у той світ, звідки вже ніхто не повертається. То, на жаль, гірка правда. Але і ще не вся. Мене (і не тільки мене), приміром, прикро вразило, як раптово істотно порідшав зал у Палаці культури «Україна» в день урочистого відкриття фестивалю. Порідшав після невеликої перерви, якраз перед демонстрацією фільму В. Вітера «Іван Миколайчук. Тризна». Фільму, безперечно, талановитого і по-своєму повчального. І тільки коли десь через півгодини з верхнього поверху долинули звуки легкої танцювальної музики, я все збагнув. То багато хто спішно подався займати місця за столами, де організатори мистецького свята влаштували прийом з нагоди відкриття фестивалю.

І тоді мені подумалось: як би то було добре, коли б до Миколайчукового привітного погляду, яким озорений сьогоднішній фестиваль, додати ще б Миколайчукового таланту і Миколайчукової людської гідності.

А втім, не забуваймо, фестиваль то перший.

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ.

…ВИ

…важко, прак… …було об'єд… …які працювали …ематикою. КДБ …еньші спро… …дібного гур… …тому ми …рес-конферен… …бойчу… …відкрилась …тавка.
…друга. По… …вражають сво… …насиченістю. …образі зви… …чового козака, …рія держави …таму кольо…

рів: червоне, чорне, біле. Тут відсутня будь-яка «шароварщина», до якої, на жаль, ще вдаються наші митці.

Чи не тому роботи «Хоругви» привертають увагу мистецтвознавців, шанувальників живопису. Багато робіт Дмитра Стецька закупили художні музеї нашої республіки, цікавляться полотнами тернопільських художників і представники діаспори.

До речі, свою премію художники «Хоругви» перерахували у фонд музею Михайла Бойчука, який створюється в Теребовлянському районі, на батьківщині славетного митця.

Володимир СТАСЬ.
Тернопіль.

…КОВУ СОЛОМКУ

…бізнесмена у …нку культури …ю отрути …сона, котрий …на таксі аж …Суд виніс ви… …три роки …конфіскаці…

…дивно, не всі …іслава схва… …Чимало та…

ких, хто в листі до суду вважає покараного земляка «людиною з великої літери», за якою нічого аморального і компрометуючого не бачать. Є над чим поміркувати криміналістам.

Іван КАЛИНИЧЕНКО.
Херсонська область.

Спорт

«ПЛАКАЛИ» МІЛЬЙОНИ

«Брондбю» (Копенгаген, Данія) — «Динамо» (Київ, Україна). 0:1 (0:1). Повторний матч 1/8 фіналу розіграшу Кубка європейських чемпіонів. Копенгаген. Стадіон «Брондбю». 6 листопада. 16500 глядачів. Суддя Л. Ірвінг (Північна Ірландія).

«Брондбю»: Крог, Бьєрн Йенсен, Океčукву, Расмусен, Брайен Йенсен, Джон Йенсен (Крістенсен, 75), Крістофте, Хендрік Йенсен (Еклунд, 85), Бюр, Нільсен, Вільфорт.

«Динамо»: Кутепов, Лужний, Цвейба, Алексаненков, Шматоваленко, Ковалець (Грицина, 70), Яковенко, Заєць, Саленко, Ю. Мороз, Шаран.

Гол: Яковенко (8).

Попереджено Кутепова, Ковальця, Саленка, Ю. Мороза, попереджено і вилучено з поля на 43-й хвилині Яковенка.

— У Данії боротимемося до останнього. Я оптиміст, — сказав технічний директор ФК «Динамо» (Київ) Володимир Веремеєв.

А його колега по блискучій динамівській команді зразка 1975 року, заслужений майстер спорту Володимир Трошкін поділився зі мною такими міркуваннями:

— Маю таке передчуття, що все для наших хлопців завершиться успішно.

До речі, сказано це було за кілька годин перед матчем у столиці королівства Датського.

У стані ж суперника підраховували, що вихід до чвертьфіналу принесе клубові «Брондбю» близько двох мільйонів доларів. Ці грошики, як бачимо, плакали. Адже динамівці виграли цей принциповий і дуже важливий матч. І вони продовжать боротьбу за почесний приз. Хоча...

— Напередодні матчу, коли зустрілися президенти обох клубів,— розповідає головний тренер киян Анатолій Пузач, — їхній сказав нашому Віктору Безверхому, мовляв, пробачте, що обіграли вас. І сказано це було з упевненістю в перемозі у повторній грі. Оце, як на мене, і зіграло злий жарт із нашим суперником — клубом, безумовно, дуже сильним. Зігравши в Києві 1:1, футболісти з Копенгагена, і, як з'ясувалося, їхні керівники втратили здоровий глузд і розсудливість. За що й поплатилися.

Окрім «швидкого» голу, який нам дуже допоміг, ми мали ще три стовідсоткові моменти. В одному Ковалець обійшов кількох захисників і воротаря, але влучив у штангу. В іншому — двічі зблизька мимо пробив Саленко.

Щодо суддівства. Воно було якимось диким. Обидва клуби припускалися огріхів. Але то були не порушення. Однак Л. Ірвінг карав тільки наших.

Тепер у нас попереду шість матчів (три вдома і стільки ж у гостях). 27 листопада приймаємо португальську «Бенфіку» з Ліссабона, а 11 грудня в Празі граємо проти місцевої «Спарти». І на цьому сезон завершимо. Ще за суперників маємо й іспанську «Барселону».

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

ГОЛОС України

...УРОРА

...» десь купили і
...Т-40 спромогли-
...ому ж із сусід-
...вій колгосп кра-
...катися,— пояс-
...
..., колгосп імені
...ий міцний, що
...и йому й «за-
...ртрібні? Та гос-
...а жаль, типове
...нігівської облас-
...арів орної зем-
...ежать на 16 кі-
... весь колгосп 13
...а, а з нового ро-
...ся семеро. «Зем-
...еме,— бідкаєть-
... А хто відпо-
...не можу буряки
...а зем... пустує
... ні... і не ра-
...ки ...отакої. І
...а це, як і за по-
...ці буряки та «по-
...онерство» по-срі-
...ільки голові Гени-
... Шкода лишень,
...итати нікому...

...й НЕСТЕРЯК,
...й кореспон-
...осу України».
...ка область.

Прямі зв'язки

Хрещена мати Чернігова

Цього року пані Фріда Дерев'янко, котра мешкає у Бельгії, вже вдруге прибула на Україну. Бо має на Чернігівщині хрещеників, друзів, переймається їхніми клопотами. Тож, як і першого разу, прибула з великим благодійним вантажем — 26 тоннами ліків для потерпілих від чорнобильської аварії. Це дарунок від громади Української автокефальної церкви у Бельгії. На прес-конференції пані Фріда заявила, що постарається стати надійним спонсором П'ятницької церкви, щойно переданої віруючим УАПЦ. «Я теж продовжу справу своєї матері»,— сказала журналістам її дочка Надія.

У Бельгії, завдяки зусиллям пані Фріди створюється музей України, куди в ці дні передано старовинні речі з села Дягови Менського району.

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігівська область.

ТОБІ ПОЛОВИНА Й МЕНІ ПОЛОВИНА

На такому принципі об'єднали свої капітали й розподілятимуть прибутки Сумське орендне підприємство «Промтовари» та німецька фірма «Хайтланд Петре інтернаціональ». Вони створили спільне підприємство «Мальва», яке торгуватиме, а в перспективі й налагодить у Сумах виробництво парфюмерно-косметичної продукції, обладнання для стоматологічних і косметологічних кабінетів.

Вирішили мати справу з сумчанами й китайські підприємці з міста Сіань. Підписано договори про відкриття у нас цеху по виготовленню виробів з натуральної шкіри, а також ресторану китайської кухні.

Віталій МАКСЮТЕНКО.
Суми.

...АКУЄ ГІДНОСТІ ІВАНА

... Палаці культу-
...»: на... б цього
...церту, ...аще не
...о мистецького
... жив би Іван Ми-
...стояв тут, перед
...ни, і представляв
...о й... було що
...
...фестивалю вже
...ідкриття фото-
...рисвяченої жит-
...сті відомого ре-
...тора у столично-
...рі «Київ», де
...ретроспективний
...ів, знятих за
...на Миколайчука,
...естивалю минулої
...ділися з жителя-
...лав-Хмельницько-
...ького, Золотоні-
...хвицького райо-
...нотеатрі «Київсь-
...пройшов цікавий
...ру з прем'єрою
...исера-постановни-
...олупа «Карпатсь-
...
...к таки найбільша
...та до Будинку
...аралельно у двох
...ереглядконкурс-
...х і документаль-
...фільмів, знятих
...тях нашої респуб-
...ених українською
...ню, що за межа-
... таке майже не
...ся. Приємний ви-
...новить хіба що
... Н. Акайомової

«Хай святиться ім'я твоє», створена на далекосхідній студії документальних фільмів. Розповідає вона про життєвий і творчий шлях видатного українського кінооператора Данила Демуцького.

Ще одна виразна тенденція сучасного українського кіно — це потяг до нашої літературної класики, яка дуже широко представлена на екрані. Досить назвати такі фільми, як «Меланхолійний вальс» Б. Савченка за творами О. Кобилянської і «Подарунок на іменини» Л. Осики за оповіданнями М. Коцюбинського, як «Відьма» Г. Шигаєвої за повістю Г. Квітки-Основ'яненка «Конотопська відьма» і «Танго смерті» О. Муратова за твором М. Хвильового «Санаторійна зона».

Нерідко можна почути (і цей фестиваль не виняток), що ми, українці, визнаємо і починаємо шанувати своїх митців, своїх пророків лише після того, як вони відійдуть у той світ, звідки вже ніхто не повертається. То, на жаль, гірка правда. Але і ще не вся. Мене (і не тільки мене), приміром, прикро вразило, як раптово істотно порідшав зал у Палаці культури «Україна» в день урочистого відкриття фестивалю. Порідшав після невеликої перерви, якраз перед демонстрацією фільму В. Вітера «Іван Миколайчук. Тризна». Фільму, безперечно, талановитого і по-своєму повчального. І тільки коли десь через півгодини з верхнього поверху долинули звуки легкої танцювальної музики, я все збагнув. То багато хто спішно подався займати місця за столами, де організатори мистецького свята влаштували прийом з нагоди відкриття фестивалю.

І тоді мені подумалось: як би то було добре, коли б до Миколайчукового привітного погляду, яким озорений сьогоднішній фестиваль, додати ще б Миколайчукового таланту і Миколайчукової людської гідності.

А втім, не забуваймо, фестиваль то перший.

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ.

...АЙОНИ

...енка, Ю. Мороза,
...о і вилучено з поля
...лині Яковенка.
... боротимемося до
... Я оптиміст, —
...ний директор ФК
...иїв) Володимир Ве-
...
...олега по блискучій
... команді зразка
...заслужений май-
... Володимир Трош-
...зі мною такими
...:
...таке передчуття,
...наших хлопців за-
...спішно.
...сказано це було за
... перед матчем
...олівства Датського.
...к суперника підра-
... вихід до чвертьфі-
налу принесе клубові «Брондбю» близько двох мільйонів доларів. Ці грошики, як бачимо, плакали. Адже динамівці виграли цей принциповий і дуже важливий матч. І вони продовжать боротьбу за почесний приз. Хоча...

— Напередодні матчу, коли зустрілися президенти обох клубів,— розповідає головний тренер киян Анатолій Пузач,— їхній сказав нашому Віктору Безверхому, мовляв, пробачте, що обіграли вас. І сказано це було з упевненістю в перемозі у повторній грі. Оце, як на мене, і зіграло злий жарт із нашим суперником — клубом, безумовно, дуже сильним. Зігравши в Києві 1:1, футболісти з Копенгагена, і, як з'ясувалося, їхні керівники втратили здоровий глузд і розсудливість. За що й поплатилися.

Окрім «швидкого» голу, який нам дуже допоміг, ми мали ще три стовідсоткові моменти. В одному Ковалець обійшов кількох захисників і воротаря, але влучив у штангу. В іншому — двічі збликька мимо пробив Саленко.

Щодо суддівства. Воно було якимось диким. Обидва клуби припускалися огріхів. Але то були не порушення. Однак Л. Ірвінг карав тільки наших.

Тепер у нас попереду шість матчів (три вдома і стільки ж у гостях). 27 листопада приймаємо португальську «Бенфіку» з Ліссабона, а 11 грудня в Празі граємо проти місцевої «Спарти». І на цьому сезон завершимо. Ще за суперників маємо й іспанську «Барселону».

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Реалії

СКУПИЙ ПЛАТИТЬ ДВІЧІ

Ну, не зовсім двічі. У даному разі вартість навчання у будь-якому підприємстві, де «другою стороною» виступає американська, опанування азів менеджменту обійдеться надто заощадливим учням разів у півтора дорожче. Тобто — у 7 тисяч 800 американських доларів. Це в іншому разі. А у даному — 5 тисяч 475 доларів. За все. Де саме так дешево навчають? У державному підприємстві «Інтелект», директор якого Валерій Костянтинович ОДНОДВОРЕЦЬ відповів на наші запитання.

— Валерію Костянтиновичу, що входить у цю суму?

— Все.

— ?..

— Проїзд, проживання у п'ятизірковому готелі «Шератон», розташованому у приміській зоні Нью-Йорка, харчування, навчання, кишенькові витрати, сувеніри. Словом, усе.

— Тобто які сувеніри?

— При від'їзді слухачам Міжнародного інституту менеджменту, нашим співвітчизникам, вручаються відеомагнітофон, радіоприймач з магнітофоном, касети з повним курсом лекцій та інші сувеніри. Отже, кишенькові витрати — 20 доларів на день, то суто кишенькові...

— І хто ж може скористатися можливістю 15 днів поєднувати «приємне з корисним»?

— Курс навчання розрахований на керівників великих і малих підприємств, які прагнуть опанувати методику управління в умовах ринкових відносин. Тобто на тих, хто розуміє, що входити у ринок треба з солідною підготовкою, аби не «прогоріти».

— Хто ж може цьому навчити?

— У міжнародному інституті менеджменту читають лекції професори Колумбійського та Прінстонського університетів. До речі, з синхронним перекладом російською мовою. Отже, англійською мовою слухачам володіти не обов'язково. До того ж вони мають змогу пройти практичне навчання на будь-якому підприємстві США.

— Так-таки на будь-якому? Щось це не зовсім...

— Даремно ви так скептично поставилися до моїх слів. Зауважу, що для тих, хто не знає, де саме він може попрактикуватися, американська сторона — фірма «Едванс Менеджмент Консепт» склала приблизний список, у якому — концерн «Дженерал Моторс», нафтоочисний завод компанії «Екссон», морський торговий порт у місті Елізабет, фармацевтична компанія «Джонсон енд Джонсон», лікерогорілчаний завод корпорації «Гордон» та багато інших. Проте, якщо наш клієнт забажає пройти практику на якомусь певному підприємстві, йому варто лише назвати його, і наші американські партнери гарантують сто відсотків домовленості і ефективності.

— Так. Це все чудово... Та чи не було якихось неприємностей?

— На диво, ні. Можливо, тому що ми — підприємство державне. Отже, великих проблем не мали. Лише американська сторона спочатку склала програму перебування для наших слухачів з великим ухилом у бік розваг. Та ми це виправили. Наші клієнти передусім мають опанувати за ці два тижні менеджмент, а розважатися будуть у вільний від навчання час. Його, гадаю, вистачить — теоретичні заняття займають 8 годин на добу. Все інше — вільний час. До того ж бажаючі можуть замість лекцій пройти практичне навчання. Словом, усе буде, як того хоче клієнт.

— І що він має робити, аби потрапити на навчання до США через посередництво вашої фірми?

— Спочатку надіслати запит. Потім ми відправляємо йому анкету, яку він заповнює і повертає нам разом із платіжним документом. Віза, паспорт, квитки, зустріч там і тут — то все вже «наші проблеми».

Ви зацікавились? Я теж, проте... Жарти облишмо, запишіть адресу **державного підприємства «Інтелект»:**

252015, Київ-15, вул. Лейпцігська, 1-а, кімната 506.
Телефон: (044) — 290-20-68.
Телекс: 131411 IAKOR SU
Факс: (044) — 296-24-41.

Розмову з директором вела Катерина ОСІЄВСЬКА.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

Мораль

КУПИВ ГРИБИ! КУ И ГРЕБИ ЗВІДСИ...

У передостанній день жовтня в Рівному вранці земля була білою. На тротуарах «непідковані» перехожі робили перші приземлення.

На міському ринку — не під дахом, а надворі було майже порожньо: два чорнявих молодики з гранатами (їстівними), бабуся з цілющими травами, неголений інвалід з малярними щітками... Аж ось, трохи далі, одна за довгим прилавком — тітонька у білій хустці. А перед нею — купка печериць. І не помітив би їх відразу, якби не така біла пороша на прилавку...

— Невже печериці? — зупиняюся.— У льоху вирощуєте чи що?

— У якому там льоху, на полі вчора назбирала...

— На пасовиську, еге ж?

— На якому там пасовиську, викомішанка там росла, а тепер ріллі...

— А звідки ж ви, жіночко? Як вас звати?

Очі відразу змінилися, недобре зблиснули підозрою.

— Яка вам різниця, звідки та хто. Хочете — беріть...

І вже застібнула душу на всі гудзики. І замкнулася на всі замки.

Як би то нам зуміти та всенародно перехреститися: «Тьху, тьху, тьху, маро, — пропади!» І навіки розпрощатися з ворожою підозріліст́ю. І бути готовими першоїліпшої хвилини «вмикнути» чисту, сердечну усмішку.

Сергій МЕЛЬНИЧУК.
Рівне.

Знак біди

ОБЕРЕЖНО: МАНЬЯК —

з таким попередженням звернулися через місцеві газети і радіо до жителів Шостки правоохоронні органи. Невідомий злочинець, особливою прикметою якого є шрам під правим оком, діє обережно, але зухвало. Жертвами його патологічних пристрастей вже стало 8 дітей, переважно хлопчиків. Батькам настійливо рекомендовано не залишати дітей без нагляду, обов'язково супроводжувати їх від школи чи дитсадка. Адже саме на шляху додому й перестріває довірливих малюків «добрий дядя» з солодощами та іграшками...

Сергій ГАНИЩЕНКО.
Сумська область.

ПОГОДА

Сьогодні у західних областях республіки, а завтра у північних та північно-східних областях місцями невеликий дощ. На решті території без опадів. Вітер західний з переходом на південний, 5—10 метрів за секунду, 13 листопада у західних областях місцями пориви 15—20, у Карпатах до 25—30 метрів за секунду. Температура вдень 3—10 градусів тепла, на крайньому півдні та Закарпатті до 15 тепла. Вночі від 3 морозу до 3 градусів тепла.

По Києву та області сьогодні без опадів. Вітер західний, 5—10 метрів за секунду. Температура 5—10 градусів тепла.

Черговий по випуску новин Костянтин ПАРИШКУРА. Тел. 441-86-20

ТІЛЬКИ СУВЕРЕННА

Леонід Кравчук — єдиний з кандидатів у Президенти України свою поїздку по Черкаському краю розпочав з відвідин святого для кожного українця місця — могили Тараса Шевченка. Цим самим він наче підкреслив, що є речі значиміші від суєтності життя, в тому числі й від передвиборної боротьби. Про що думалося йому в ту мить, коли, поклавши квіти, стояв він перед Тарасом, схиливши голову? Про минуле і прийдешнє України? Про те, щоб вона стала врешті такою, як заповідав Кобзар? Чи, може, складав духовну сповідь Шевченкові?..

Уже потім, коли заступник директора музею-заповідника «Могила Т. Г. Шевченка» З. Тарахан-Береза запросила відвідати нещодавно відкриту Тарасову світлицю і завзяті тележурналісти не втрималися, щоб не взяти у Леоніда Макаровича хоч коротеньке інтерв'ю, він тихо сказав:

— Тут неможливо довго і голосно говорити... Мовчати і думати. Думати і мовчати — ось до чого спонукає духовна святиня нашого народу...

У Тарасовій світлиці — відтвореній хатині першого хранителя Кобзаревої могили І. Ядловського — Леонід Кравчук залишив свій запис у книзі гостей. На цьому перша, так би мовити поетично-філософська частина перебування у Шевченковому краї закінчилася і розпочалася друга — напружена, ділова, подеколи розбурхана і гостра. Однак скрізь, де виступав Голова Верховної Ради: перед канівчанами у кінотеатрі і на площі міста, перед працівниками і відпочиваючими санаторію «Мошногір'я», трудівниками виробничого об'єднання «Азот», перед черкащанами в обласному центрі — людей об'єднувало спільне почуття співпереживання за долю України. Щоправда, виявлялося воно у кожній аудиторії посвоєму. У Каневі зустрічали зацікавлено і чемно, у «Мошногір'ї» — привітно і гостинно, на «Азоті» — по-робітничому просто, тепло і щиро. Працівники цього підприємства схвально зустріли підписання економічної угоди з Росією. Адже для них це життєво важливо. Бо лише за останніх дев'ять днів «Азот» втратив чотири мільйони карбованців унаслідок недопоставок сировини з Росії та Казахстану. Після ознайомлення з роботою цеху, в якому випускають товари ширвжитку, відвертої розмови, відповідей кандидата на запитання хтось із працівників підприємства запропонував:

— Леоніде Макаровичу, давайте сфотографуємося з колективом нашого цеху! На пам'ять!

У Черкасах задовго до початку зустрічі на площі перед Палацом культури зібралося море людей, зал, розрахований усього на півтори тисячі глядачів, не міг умістити всіх бажаючих. Кілька тисяч чоловік лишилися поза його стінами. Тому трансляція виступу Леоніда Кравчука велась на вулицю.

Кандидат у Президенти України розповів про себе і сім'ю, детально зупинився на основних принципах своєї передвиборної програми. Відповідаючи на запитання про перший свій указ на посту Президента (у разі обрання його, звичайно), наголосив, що саме ним буде визначено пріоритети внутрішньої і зовнішньої політики незалежної України. А в тому, що 1 грудня український народ, інші народи, які проживають на терені України, скажуть своє «Так» суверенності держави, кандидат у Президенти не сумнівається ні на хвилю. Тільки своя, незалежна, демократична, волелюбна держава по-справжньому дбатиме про розквіт, добробут свого народу. І таку Україну-державу ми побудуємо при національній злагоді, розумінні, взаємоповазі, терпінні.

Найбільше виборців хвилювали взаємовідносини з колишніми союзними республіками, особливо з Росією, формування національної армії, гвардії, введення української валюти, захист найменш забезпечених верств населення — на всі ці та десятки інших запитань кандидат у Президенти дав вичерпні відповіді.

Кілька разів доводилось, зокрема, пояснювати, що Вітольд Фокін не підписав, а парафував договір про економічну співдружність. І зробив це Прем'єр не самочинно, а за дорученням сесії Верховної Ради України. Щодо юридичної сили, то цей документ набере чинності лише після того, як його ратифікує Верховна Рада України.

Увечері жителі Черкащини мали змогу поспілкуватися з Леонідом Кравчуком по «прямій лінії», яку провело для виборців обласне радіо. Ділячись враженнями від зустрічей на Черкащині, Леонід Макарович зауважив, що спілкування з жителями Черкащини було для нього цікавим і корисним. «Я побачив життя таким, яким воно є, — сказав він на прощання. — Бачив радісні і похмурі обличчя, привітні і не дуже. Але найбільше я бачив людей, які вірять у майбутнє нашої України, у її державність і незалежність. І тому я повертаюся до Києва з добрим настроєм».

Лідія ТИТАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Думка читача

5 «Д»
А ПРО КОЛГОСПИ ЗАБУЛИ?

Мене, як селянина, у програмі кандидата у Президенти України Леоніда Кравчука найбільше зацікавив, зрозуміло, розділ «Достаток» і насамперед та його частина, де йдеться про долю українського села. Проте я був немало здивований, не побачивши у ній жодної згадки про колгоспи й радгоспи. Гадаю, ці положення програми потребують детальнішого роз'яснення, адже виборцям, які живуть на селі, аж ніяк не байдужа доля колективного господаря. У нас чимало запитань. Ось лише окремі з них.

Перше. Яка доля чекає колгоспи і радгоспи? Якщо майбутній Президент має наміри їх розпустити, то які мотиви для цього? Сьогодні Україна посідає перше місце в Європі по виробництву на душу населення картоплі, м'яса, цукру і друге — зерна, молока. Отже, економічно цей крок просто недоцільний. У чому ж тоді суть?

Друге. Я не проти, щоб на селі, паралельно із колективним господарством давали дорогу орендарям, фермерам. Але для всіх форм власності мають бути створені однакові умови. І хай місце під сонцем визначає здорова економічна конкуренція. Щоб, чого доброго, не наламати дров, як це вже не раз було у нашій історії.

Іван КОЧЕРГА,
голова обласної ради колгоспів.
Полтавська область.

ШОСТЕ «Д» СКАЖЕ НАРОД

З інтересом прочитав програму Леоніда Кравчука «Нова Україна», або 5 «Д», як нарік її кандидат у Президенти. Програма багатообіцяюча, хоча дещо в ній суперечливе, на мій погляд.

Візьмемо державність. Як пояснити представництво трудящих в органах влади і президентських представників на місцях, які Радам підлягати не будуть? Чи не прообраз це генерал - губернаторства і земств пріснопам'ятної «единой и неделимой»?

Або — «Демократія», де говориться: «Гарантами невід'ємного права людини (очевидно, і прав об'єднуватись у громадські організації — Л. З.) повинна стати нова Конституція України, вся система права, Президент республіки і т. ін.». Чи спрацює цей гарант, коли нинішня ситуація з компартією свідчить про протилежне? Взяли та й заборонили, як то кажуть, без суду і слідства.

Аби наміри кандидата перетворились у програму мільйонів, треба, щоб народ України додав шосте «Д», тобто своє «добро». Леоніду Макаровичу треба порадитись із своїми виборцями і переконатись у їхній підтримці.

Леонід ЗАВРАЖНИЙ,
слюсар - інструментальник виробничого об'єднання «Радій».
Кіровоград.

Життя Рад

ДАТИ Б РАДАМ РАДУ...

Закон про Ради та місцеве самоврядування, проблеми місцевої влади стали головною темою розмови Голови Верховної Ради України Л. Кравчука та голів київських районних Рад, що відбулася 8 листопада цього року.

Головна претензія районних «мерів» до Закону цілком зрозуміла — він, позбавивши райради Києва і всіх інших міст реальних владних повноважень і чіткого визначення, яким же майном у районі і якими повноваженнями вони мають розпоряджатися, залишив їм безпосередні проблеми життя жителів. Усім, від підмітання вулиць до допомоги малозабезпеченим сім'ям. А коштів — катма, бо й міськрада, й центральні органи до бюджетів райрад ставляться за одним принципом: «віддай нагору».

Столиця України — не виняток. Як ми не ставилися б до Київради, а Закон про Ради каже: якщо будь-яка Рада не може визначитися протягом визначеного часу хоча б з керівними органами, то її треба розпускати. Інакше — параліч усього. Тож керівники райрад Києва і просили Л. Кравчука визначитися на Президії парламенту чи на сесії: або допомогти Київраді вийти з кризи, або застосувати Закон і розпустити її, щоб не заважала районним органам, або змінити Закон і надати райрадам більше повноважень, або прийняти статус столиці України з відповідними повноваженнями її керівних органів. Наприклад, так, як це зроблено в Москві чи Санкт-Петербурзі, де, як справедливо зауважив голова Подільської райради, народний депутат України І. Салій, «мерія має більше прав, ніж незалежна Україна».

Голови райрад вимагали також конкретних справ: розмежування повноважень міськради і районів, впровадження принципу самофінансування районів, визначення власності — муніципальної, комунальної. Цікавила їх також взагалі доля Рад у зв'язку з майбутніми президентськими виборами.

Л. Кравчук потрапив у непросту ситуацію. Як можливий Президент України він виступає за поєднання президентської форми правління і розвитку місцевого самоврядування. Не відкидає функціонування Рад. Але як поєднати, наприклад, діяльність президентських уповноважених з діяльністю обраних голів райрад? Як уникнути «тертя» й не допустити нових перевиборів?

Керівники районів запропонували поєднати в одній особі і президентського представника і голову райради без права переобрання останнього на районній сесії. Л. Кравчук пообіцяв подумати, бо що можна вирішувати остаточно, коли 1 грудня — попереду.

Одне слово, конкретних запитань було більше, ніж відповідей на них. Але, як на мене, користь від зустрічі є хоча б у тому, що говорили зовсім про «приземлені» речі. Наприклад, що зробити, щоб справно працював міський транспорт. Як зробити так, щоб під час приватизації житла квартири не опинилися в руках тих, хто купує їх за десятки тисяч доларів у Нью-Йорку. Звичайно, власник може продати своє майно кому заманеться й за будь-яку суму, але що відповідати тим, хто чекає житла по двадцять років і коштів вистачає на життя від зарплати до авансу?

Складно все це, але як на мене, 8 листопада йшло нормальне попереднє політичне узгодження позицій сьогоднішніх керівників різних рівнів, один з яких може набути найвищих виконавчих повноважень. А що було в нас під час попередніх змін влад, добре відомо: приходить новий «глава» і махає «жезлом» наліво й направо: то перевірки в транспорті влаштовує, то виноградники геть чисто вирубує... От щоб цього не було, й говорили голови півтори години. Але які ж іще слабенькі ці перші кроки нормального політичного життя! Як у малої дитини: не підтримаєш — упаде...

Володимир СКАЧКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Точка зору

СУД ІДЕ?

Так сталося, що про судоустрій у державі, побудованій професійним юристом ***УЛЬЯНОВИМ,*** *ще не писали фахівці-аналітики. Написав антиутопію* ***ОРУЕЛЛ,*** *доклав руку король абсурду* ***КАФКА.*** *Та найбуйніша фантазія блідне у порівнянні з простими реаліями, які констатував* ***СОЛЖЕНІЦИН.***

Радянський судоустрій починався з беззаконня, яке називалося «революційною правосвідомістю»: «на око» виважували провину, призначали покарання. Мій прадід, який побудував власними мозолями млина і «експлуатував» лише власних синів, був розкуркулений та відправлений на Соловки ще тоді, коли не було кодексу законів. Йому пощастило: повернувся живий. І до самої смерті не міг збагнути: за які гріхи терпів. Потім, коли вже не було млина, люди поставили табличку: тут був млин такого-то. Подібне робиться лише за доброї пам'яті.

Надія на здоровий глузд народу і змусила суддів новонародженої української держави вдатися до рішучих дій. «В разі неприйняття реальних заходів до затвердження судової влади на Україні і нерозгляду на осінній сесії 1991 року законів про судоустрій та статус суддів України ми залишаємо за собою право відмовитись від здійснення правосуддя в умовах, що спонукають до порушення закону». Так записано в останніх рядках рішення недавно проведеної конференції суддів Києва та області. В Запоріжжі та Житомирі пройшли страйки суддів, ультимативні вимоги дійшли з Одеси та Харкова. А Бориспільський міський суд зовсім припинив розгляд справ. Нечемно? Незаконно?

— Подивіться об'яву в районній газеті. Тут пропонують сантехніку зарплату 800—900 карбованців на місяць. У члена Верховного Суду — п'ятсот сорок...

— Україна проголосила Акт про незалежність. А судової влади, про необхідність якої говорилося в Декларації, — як невід'ємної частини української державності,— як не було, так і немає. Мало того: Декларацію навіть не взяли як концепцію до розробки нової Конституції.

— Двічі намагалися робити хронометраж роботи судді на моїй пам'яті. Безглуздя! Різні справи займають різну кількість часу. І взагалі, на Заході давно знайшли критерій кількості суддів — за науковими розрахунками, вона повинна залежати від кількості населення, а не від якихось нормативів.

Спробуємо сформулювати за допомогою членів ініціативної групи по виконанню рішень конференції те, яким повинен бути суд.

Зарплата у суддів і справді непристойна. Умови для праці — ганебні (кожне друге приміщення не пристосоване для нормального судочинства). Та й врешті-решт не варто навіть сумніватись, що судді в даному випадку хвилюються не за себе: їм, фахівцям з вищою юридичною освітою, з солідною практикою, запропонують вдвічі-втричі більші гроші в кооперативах, МП, СП. Тобто вони не пропадуть. Пропадемо, якщо ці ентузіасти підуть, всі ми.

Справа в тому, що суд наш за своїм становищем, повноваженнями просто не здатен виконувати функції, які покладаються на нього в усіх цивілізованих країнах.

По-перше, не треба нагадувати, за яким принципом формувалися кадри: вірність ідеї, правителям, благодетелям. По-друге, якщо навіть випадково потрапляла нормальна людина з нормальним почуттям отої сумнозвісної правосвідомості, вона в цій системі автоматично ставала камікадзе. Змінювалася політика, змінювалися лідери, і флюгер судової політики (саме це поняття несумісне з поняттям «законність») повертав на перст вказуючий. Суд залучали до боротьби зі злочинністю, з наркоманією, з пиятством. А він не повинен залучатися ні до чого. Боротися повинна міліція, прокуратура, КДБ. А суд — перевіряти законність акцій і примушувати повернутись до закону. А суд примушували керуватися законами, які самі по собі незаконні. Приклади — на поверхні. Скажімо, паралельно з конституційним правом на недоторканність житла існує постанова про вилучення зброї, згідно якої міліція може вдатися до обшуку «підозрюваних». Погодьтеся, підозрілих типів вистачає — що, всіх перевіряти? Паралельно з конституційним правом на свободу слова діє указ про відповідальність за дискредитацію високих посадових осіб. Де межа між дискредитацією і критикою? Критерій, визначення?

Випускаються тисячі відомчих інструкцій, в яких закони тлумачаться на користь міністерств та відомств. А суд не має повноважень їх відмінити (тому і не діють такі гарні, на перший погляд, закони — відомства можуть заблокувати інструкціями будь-який). Чомусь не незалежна судова влада отримала право нагляду за дотриманням Конституції, відповідністю законів Конституції та Загальній декларації прав людини, а парламентська комісія. Нагляд за власною законотворчістю? Чомусь створюються також позасудові комісії по розслідуванню діяльності членів ДКНС та його прихильників. До недавнього часу цілком надзаконне відомство (КДБ), яке не керувалося законом про його статус — такого закону просто не було. Це ми вже проходили: якщо не заборонено — означає дозволено. Все.

Та й законодавці, в ейфорії від власних можливостей, приймають такі акти, які в разі приходу до влади опонентів бумерангом ударять по них самих, коли не буде депутатської недоторканності. А суд...

Не так давно міністерство юстиції, яке керувало діяльністю судів, начебто відмовилося від організаційних накачок, але залишило в своїх руках важелі формування суддейських кадрів і бюджет судів. Чи може судова влада справді бути владою, якщо вона сама контролюється виконавчими органами? Чи може суд відмінити незаконне рішення місцевої влади, якщо завтра треба просити приміщення, квартир в тієї ж влади? До того ж частину бюджету суду виділяють місцеві Ради. До того ж кожен суддя знає: гряде переобрання.

Треба захистити суддю, щоб він був неупередженим: обирати, як на Заході, аж до пенсії, виділити на судову систему певну частку з державного бюджету — якийсь сталий процент від національного доходу, аби суд не вимолював кожного разу доплати в зв'язку з інфляцією. А гарантії того, що суд буде керуватися законом — в гласності судочинства, присутності адвокатів, громадських захисників, преси, в ліквідації відомчих судових структур (військової, арбітражу тощо), в порядку відкликання суддів, який передбачатиме лише одну можливість усунути служителя Феміди — у випадку порушення ним закону. Треба розмежувати слідство і прокуратуру — бо часто виникає спокуса підкріпити звинувачення не зовсім коректно добутими матеріалами.

І останнє: побутує помилкова думка, що народні засідателі, які беруть участь в процесі — те саме, що суд присяжних на Заході (якщо так, як «у них» — це авторитетно). Зовсім ні. Суд присяжних має завдання відповісти лише на одне питання: винен чи не винен? Кваліфікацію справи і міру покарання визначає професійний суд. У нас це роблять дилетанти, які стали жертвами тої самої помилки, що і куховарки, які намагалися керувати державою. Не Боги, звичайно, горщики ліплять, але... Судова помилка, обумовлена некомпетентністю засідателів, у поєднанні з необ'єктивністю нагляду (рішення про винесення протесту на рішення суду приймає одна особа — голова обласного суду) дає страшні наслідки — всі чули про смертні вироки невинним.

Незалежний суд, чесно кажучи, дуже незручна річ, до того ж і недешева. Але без нього збитків все одно більше. Вирок над судовою системою ще не винесено. Не помилитися б.

А можливість помилки не виключена, бо закони про судоустрій та про статус суддів розробляються без участі суддів. В надрах міністерства юстиції.

Костянтин ПАРИШКУРА.

Заради справедливості

28 вересня ми надрукували статтю «Гряде розправа над журналістами», яку написав Володимир Кисельчук. Як виявилося пізніше, це псевдонім редактора малинської районної газети «Прапор Жовтня» І. Вознюка, який і почав бити на сполох. Але так бити, що ввів в оману не тільки нашу редакцію, а й читачів газети. Тому ми вирішили передрукувати з газети Житомирської обласної організації Спілки журналістів України «Житомирський вісник» матеріал, який проливає на малинську історію світло з іншого боку.

НЕЗАЛЕЖНОЮ НЕ СТАЛА,

або Про політичну недалекоглядність і правову неграмотність

Про те, що державний переворот провалився, всім стало зрозуміло вже о другій половині дня 21 серпня. Але, незважаючи на це, малинська районна газета «Прапор Жовтня» друкує документ горезвісного ГКЧП... через три дні після його ліквідації.

Не будемо запитувати, чому редактор газети І. І. Вознюк взагалі погодився на подібну публікацію. Ясно, що були вказівки. Був і «аргумент»: надрукували гекачепівські матеріали чимало республіканських та центральних видань. Значить, районці й думати не треба, що робити. Однак запитаємо, чому редактор 23 серпня підписує газету до друку? Невже хтось на цьому наполягав? Важко в це повірити...

— Я 23 після обіду був на похоронах у Лугинському районі. А чергова по газеті не зорієнтувалася... — Так пояснює це нині І. І. Вознюк.

А 30 серпня відбулася спільна сесія міської і районної Рад народних депутатів. На ній була дана оцінка діям місцевих службових осіб у дні московського перевороту. Звичайно, не забули й про позицію редактора. Можливо, тому депутати райради проголосували: віднині єдиним засновником газети є райрада (райком на той час вже не діяв). Це не сподобалося редактору, бо нібито на зборах колективу газети голова райради В. І. Шпакович обіцяв, що редакція буде співзасновником. Не гаючи часу, І. І. Вознюк їде в обласне управління по пресі і тут реєструє районку, після чого засновником став її колектив. Всього два номери випустив новий власник газети. Бо райрада одразу висловила свій протест у республіканському Держкомітеті по пресі. Останній дав розпорядження (і на законних підставах) облуправлінню по пресі...

— Вознюк нас дезинформував, бо не сказав, що було рішення районної сесії по газеті. Тому ми її й зареєстрували як видання колективу, хоча не повинні були цього робити,— сказав начальник облуправління О. П. Ремезов.

Звичайно, колектив редакції має юридичне право (хоча моральне фактично втратив) бути засновником свого видання. І міг його відстоювати і після рішення сесії райради — але у суді. Однак замість того, щоб звернутися сюди, його редактор почав діяти всупереч існуючим законам.

До речі, райрада своє рішення щодо газети визнала таким, що діє до прийняття закону про пресу та інші засоби масової інформації України.

І все ж, в усьому цьому дивує не історія з реєстрацією і перереєстрацією (ну ніяк ми не можемо навчитися поважати закони), а безпрецедентний в області факт політичної недалекоглядності. Бо ж не віриться, що редакція малинської районки публікацією документа ГКЧП вже після його арешту хотіла таким чином висловити свою симпатію до нього.

Микола РОЙ.

Не вірю!

А ЗМІН ДО КРАЩОГО — НІЯКИХ

Газети та телебачення галасують про економічну кризу. На сесіях Верховної Ради республіки народні депутати виголошують промови, а змін до кращого — ніяких. То на кого нам, простим трудярам, пенсіонерам, розраховувати? Я уже не вірю нікому — ні демократам, ні Народній Раді, ні рухівцям, ні іншим партіям та громадським угрупованням, бо всі вони тільки багато обіцяють, а поліпшити справу не можуть.

Як на мою думку, нові лідери просто рвуться до влади, щоб за прикладом попередніх правителів забезпечити себе, своїх близьких та знайомих гарними квартирами, машинами і всім необхідним. Дуже прикро, що вони керуються принципом: «своя сорочка ближча до тіла», бо саме з цієї причини ми ніяк не можемо викарабкатись із жебрацьких хащів.

Ю. ГАЙДАМАК.

Горлівка
Донецької області.

Експрес-новини

Президент Франції Міттеран заявив, що до кінця цього року він хотів би запропонувати конституційну реформу, основними питаннями якої стали б скорочення терміну перебування президента на своєму посту до п'яти років (нині він становить сім років) та розширення повноважень парламенту. За словами Міттерана, проект реформи має бути винесено на всенародний референдум.

* * *

У найгарячіших точках Хорватії — містах Вуковар і Дубровник не припиняються тяжкі затяжні бої, що, за повідомленням агентства ТАНЮГ, може призвести до радикальних змін воєнного становища в республіці.

* * *

У Бонні відбулася зустріч глав урядів Німеччини і Великобританії Коля і Мейджора. Під час переговорів йшлося про підготовку до наради на найвищому рівні країн — членів ЄЕС, яка відбудеться через місяць у голландському місті Маастріхт. На нараді передбачається прийняти принципові рішення щодо встановлення економічного, фінансового та політичного союзу 12 країн. За повідомленнями преси, зустріч Коля і Мейджора має велике значення для успіху цього заходу, враховуючи існуючі розбіжності щодо політичного союзу.

* * *

На виборах у місцеві органи влади Відня право-націоналістична Партія свободи одержала майже 30 відсотків голосів — удвічі більше, ніж на попередніх виборах, і стала другою за кількістю мандатів в Общинній раді — парламенті столиці Австрії. Правляча Соціалістична партія зберегла абсолютну більшість мандатів. Висловлюється думка, що результати цих виборів позначаться на політичній атмосфері всієї країни.

Погляд

НА ВІЙНІ, ЯК НА ВІЙНІ

«Якщо треба, я вб'ю свого чоловіка», — заявила одному англійському репортерові М. Войнанович, колишня офіціантка з невеличкого міста поблизу Загреба, а сьогодні — солдат хорватської міліції. Як виявилося, її чоловік воює на протилежній стороні. Цей факт ще раз підкреслює, як далеко зайшла громадянська війна в Югославії, яка розділяє сьогодні не тільки партії та народи, а й сім'ї.

«Ми кохали одне одного і були щасливими. Але одного разу він сказав, що не має більше бажання бути одруженим із хорваткою, та покинув мене». Вихід із сімейного конфлікту Войнанович уявляє собі так: «Якщо ми коли-небудь зустрінемося віч-на-віч, я застрелю його, те саме бажає зробити і він».

Фото з журналу «Шпігель» (ФРН).

«ДІАМАНТОВІ ПІДМІТАЛЬНИКИ»,

або Дещо з життя шахтарів

«Ласкаво просимо в алмазну зону Намібії», — вітала мене Бронвен Ноган, одна із працівниць «Консолідейтед даймонд майнз» («Сі-ді-ем»), дочірнього підприємства південноафриканської корпорації «Де Бірс». Ми направляємося до Оранємунда — шахтарського містечка, що в центрі забороненої території на узбережжі Атлантичного океану.

Бронвен на хвилинку зупиняє мікроавтобус, щоб показати мені древні бушменські наскельні малюнки. Підбираю з землі красивий камінь — на пам'ять. «Покладіть, будь ласка, на місце,— каже Бронвен. — Тут все — власність компанії».

У цьому я переконався, коли опинився в Оранємунді, справжньому квітучому оазисі серед пустелі. Все тут справді належало «Сі-ді-ем»: житлові будинки і дороги, їдальні та басейн, школи з комп'ютерними класами і бібліотека, лікарня і аеропорт, технічний комплекс і пошта...

— Нам не потрібні ніякі муніципальні власті, — сказав мені заступник генерального менеджера «Сі-ді-ем» Алан Стокілл. — Компанія потурбується про все: вставить скло, полагодить ворота вашої вілли, розплануе квітник, підремонтує дорогу. Досить подзвонити чи залишити записку.

Якщо сімейні живуть тут у комфортабельних чотирикімнатних будинках, то шахтарі-холостяки користуються квартирами в гуртожитку. Дуже рідко — по двоє в одній квартирі. Кухонь у них немає — шахтарі харчуються в їдальнях компанії, різноманітності страв яких позаздрив би будь-який ресторан. А на робочі місця обід, приготовлений на оснащеній комп'ютерами центральній кухні, доставляється в коробках: шматок курки чи м'яса, яблуко чи банан, кекс — 14 тисяч порцій у день.

— Все це ваше, — продовжує Алан, — поки ви працюєте на «Сі-ді-ем».

— А не сумно жити роками в цьому крихітному восьмитисячному, якщо не рахувати сезонних робітників, місті, оточеному пісками? — запитую я.

— Поки що ніхто не скаржився, — відповідає Алан. У нас 63 різних клуби, спортивних і за інтересами: шахтарі грають в теніс, сквош, регбі, крикет, футбол, гольф, хокей на траві, займаються боксом. Є клуби яхтсменів, віндсерфінгу, підводного плавання, кегельбан — всього не перерахувати.

А як у них!

Неважко уявити, що за таких умов недостатку в робочій силі в Оранємунді немає: навіть некваліфіковані робітники, переважно африканці і мулати, уклавши контракт на шість місяців, живуть на всьому готовому, одержуючи не менш як 872 ранди щомісяця (один ранд становить приблизно 0,35 долара США). Оцінка праці тут ведеться за відомою системою Патерсона: кожен робітник, крім зарплати, користується «громадськими фондами споживання» — компанія сама оплачує житло, харчування, медичне обслуговування, транспорт, бюлетені, страховку, відрахування грошей до пенсійного фонду...

Працюють шахтарі позмінно, 12 годин на день. Після тижня роботи йде тиждень відпочинку, коли можна з'їздити провідати рідних — компанія надає кондиціоновані автобуси.

До речі, за тутешньою практикою робочий день шахтаря відраховується з моменту пересікання контрольного пункту, незважаючи на те, що дорога до робочого місця займає немало часу. Видобуток алмазів відбувається відкритим способом, і кар'єри розкинулися на гігантських площах.

На емблемі «Сі-ді-ем» біля в'їзду в кар'єр, ніби на готельній вивісці, красується п'ять зірок.

— Ми, мабуть, чемпіони світу з безпеки ведення гірських розробок, — каже Алан Стокілл, — ці зірки присуджуються підприємствам, які працюють без аварій. Професія шахтаря — найнебезпечніша, у нас же зареєстровано вже десять мільйонів змін без нещасних випадків — рекорд, вартий книги Гіннесса.

У кар'єрі гігантські роторні екскаватори подають на транспортери мільйони тонн піску і породи, що містить алмази; породу потім відправляють на перероблювальні фабрики. Коли оголюється гранітна «постіль», в хід ідуть потужні насоси, що відкачують залишки породи. А потім починається найвідповідальніший етап: робітники з лопатами і щітками в пошуках алмазів обстежують найменші тріщини в граніті, не залишаючи за собою ані піщинки. За кожен знайдений камінь ці «підмітальники» одержують нагороду — до 15 відсотків його ціни.

— Як відомо, родовища в Намібії практично на межі вичерпання, — кажу я. — По суті, видобуто вже 98 відсотків алмазів, що там є. Які перспективи «Сі-ді-ем» на майбутнє?

— Наша мета — продовжити, на скільки можна, економічне життя шахт. Нерентабельні сьогодні ділянки консервуються, поки не настане їх час: з'являться нові технології чи зміняться екологічні фактори. А взагалі ситуація не така вже й безнадійна. Цілком рентабельно, наприклад, переробляти старі відвали — скажімо, 50 років тому їх обробка не була такою ретельною, як нині. Інший резерв — жорсткіший контроль: адже ми втрачаємо через крадіжки приблизно від п'яти до п'ятнадцяти відсотків продукції.

...Дорога між дюнами виводить до океану. Тут створені широкі тераси — наступаючи на океан, шахтарі відвоювали у нього вже 360 прибережних метрів, обгородивши високою стіною відпрацьованої породи нові перспективні ділянки. А в 20—40-кілометровій зоні спеціально оснащені судна дістають алмазоносну породу із стометрової глибини: у нинішньому році з дна океану піднімуть приблизно кожен десятий намібійський алмаз.

Видобувати дорогоцінне каміння стає все важче: якщо у 1950 році на сто тонн породи припадало 44,7 карата, то нині — у 10 разів менше. Недаремно оранємундські шахтарі називають їх гордо «наші алмази», а кожна велика знахідка стає тут подією. Адже алмази такі рідкісні: за всю відому історію людства їх було видобуто лише 350 тонн...

Андрій ДУБРОВСЬКИЙ.

Інформ-шоу

НЕ ВСЕ ТЕ ЗОЛОТО, ЩО БЛИЩИТЬ

Коли А. Чехов писав оповідання «Зловмисник», навряд чи міг подумати, що в Дениса Григор'єва знайдуться послідовники в далекій Танзанії. Подібно хазяйновитому Денисові, сучасні африканські «зловмисники» не вважають за злочин відгвинчувати гайки, розбирати залізничні колії. Нещодавно поблизу міста Морогора на півночі Танзанії зійшли з рейок локомотив і шість вагонів, постраждало приблизно 80 чоловік.

Представник поліції, який розслідував аварію, поклав відповідальність за неї на населення довколишніх селищ. Причина — великий попит у місцевих жителів на прикраси, зроблені зі стальних кріплень колій. Металеві болти, гайки й костилі йдуть на виготовлення всілякого хатнього начиння і навіть прикрас. Такий оригінальний спосіб добування сировини для дрібних виробів танзанійських умільців вже не раз призводив до аварій на залізницях. Цього разу він обернувся, на щастя, синцями й гулями для десятків пасажирів поїзда.

СКІЛЬКИ КОШТУЄ ПРЕМ'ЄР!

Охорона прем'єр-міністра Канади і його сім'ї обійшлася скарбниці в минулому фінансовому році в 4,9 мільйона доларів. Офіційно не повідомляється, скільки у сім'ї Б. Малруні охоронців, але згідно з загальною сумою зарплати (3,8 мільйона доларів), мова йде про декілька десятків чоловік. Усі вони входять до складу спеціального підрозділу Королівської канадської поліції і проходять особливу підготовку. На оплату проїзду охоронців, які подорожують разом із прем'єром витрачено торік приблизно 637,5 тисячі доларів.

КУДИ ПІШОВ ВЕРБЛЮД!

Останнім часом у кількох європейських країнах з рекламних плакатів почали зникати мужні ковбої і яскраві лозунги на кшталт: «Мальборо» — це аромат свободи та пригод», чи привабливі дівчата, з якими залюбки запалив би кожний чоловік. Натомість з'явились «герої» сьогодення: поліцейський або пожежник. Про те, що рекламуються тютюнові вироби, нагадує тільки відоме всім застереження щодо шкідливості куріння.

Все це свідчить про впровадження нової рекламної стратегії концернів, яка покликана сприяти збільшенню кількості споживачів тютюнової продукції та давати змогу уникати гострих нападів з боку антикурильних рухів.

Отже, шановні прихильники сигарет «Кемел», не хвилюйтеся, якщо більше не побачите на рекламі улюбленого верблюда: сигарети не втратили від цього свого смаку.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Анатолій ГОРЛОВ перший заступник головного редактора

Олександр БІЛИК заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ член-кореспондент АН України

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ оглядач, завідуючий відділом культури

Леонід САМОЙЛЕНКО заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ редактор відділу кореспондентської мережі

Віталій СУДДЯ відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Член редколегії — Анатолій Солонський

Черговий редактор — Володимир Рубчак.

Автори макета — Анатолій Миронічев, Леонід Підлужний.

Випусковий — Леонід Клюско.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Тамара Баштанник, Наталія Власик, Людмила Морозова, Людмила Нєсєна, Антоніна Сильверстова, Любов Станачич, Людмила Терещук.

Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Яценко, Алла Будникова, Марія Солодюк, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти: Наталія Позняк, Валентина Чичирко.

* * *

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ 47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 158.700

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 0315218.